Міністэрства інфармацыі разблакавала сайт “Народнай Волі” www.nv-online.info. Заходзьце і заставайцеся з намі!

На прастор, на шырокі разлог
Выходзь, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

№ 4 (4769)

17 студзеня 2023 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

Дзякуй усім, хто падтрымлівае «Народную Волю» ў гэты надзвычай цяжкі час!

Рэдакцыя.

ПРАКЛЯТАЯ ВАЙНА

Жудасная трагедыя ў Дняпры

Пра тое, як на Стары Новы год расійскія агрэсары “павіншавалі” ўкраінцаў ракетнымі абстрэламі, ведае ўвесь белы свет. Вынікам іх стала жудасная трагедыя ў Дняпры – ракета трапіла ў шматпавярхоўку, у выніку чаго абрынуўся цэлы пад’езд.

Па стане на другую палову панядзелка было вядома, што загінула 40 чалавек (з іх – трое дзяцей); траўмаваны 75 чалавек (з іх – 15 дзяцей); выратаваныя 39 чалавек (з іх – 6 дзяцей). Ратавальная аперацыя ўчора працягвалася.

Паглядзіце на гэтыя фота і ўспомніце, што яшчэ нядаўна расіяне называлі украінцаў братамі. Сёння яны бязлітасна забіваюць гэтых братоў. І старых, і малых. Забіваюць толькі за тое, што ўкраінцы хочуць быць гаспадарамі на сваёй зямлі, хочуць самі вырашаць свой лёс. Хочуць вольна жыць, а не выжываць у абдымках імперыі.

Праклятая вайна, учыненая супраць Украіны больш дзесяці месяцаў таму крамлёўскімі ястрабамі, павінна быць спынена ўсім сусветным цывілізаваным чалавецтвам. І нам, беларусам, нельга дазволіць, каб у будучым з тэрыторыі нашай краіны паляцела ў бок Кіева хоць адна ракета, а беларуска-ўкраінскую мяжу пераступіў хоць адзін расійскі захопнік.

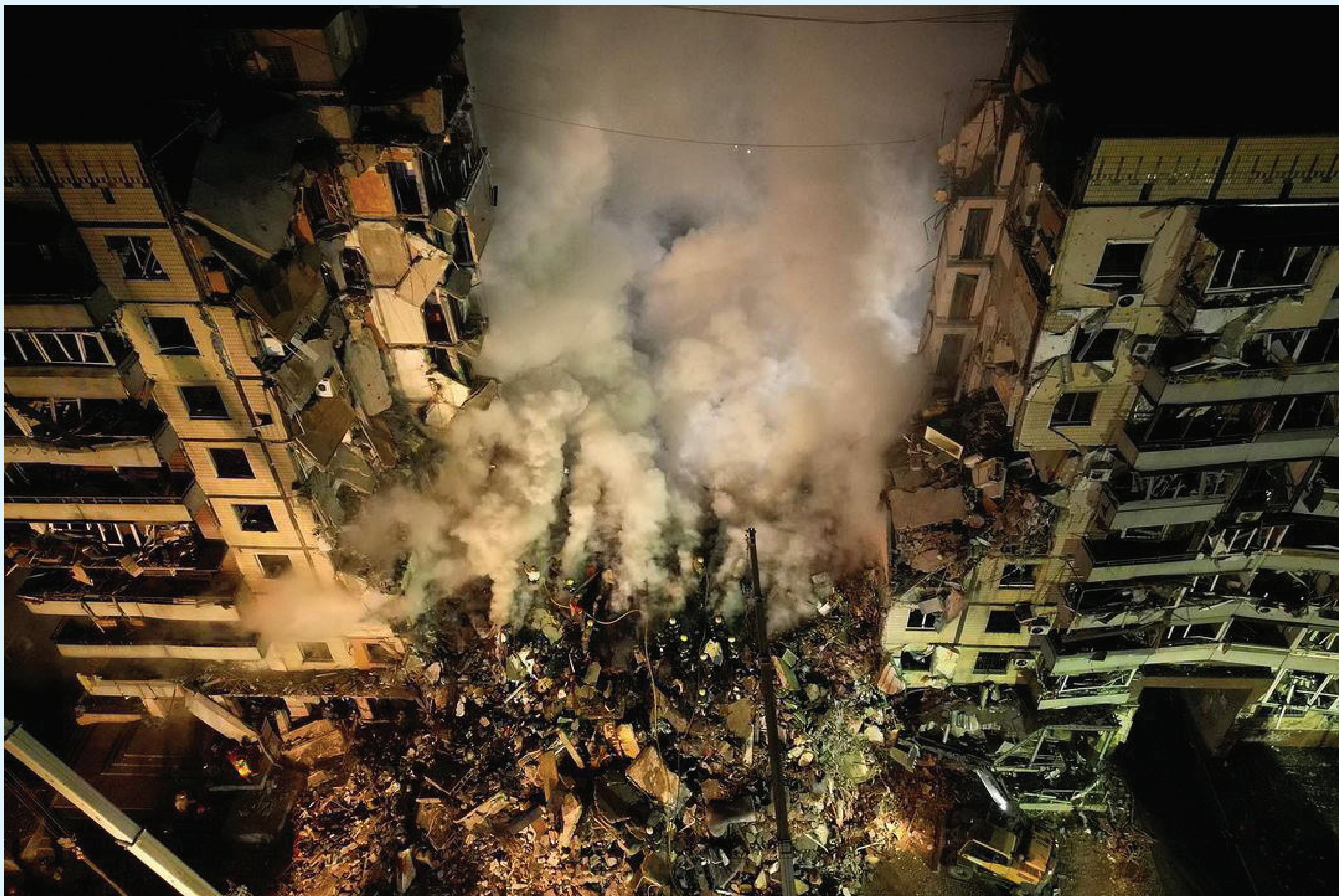

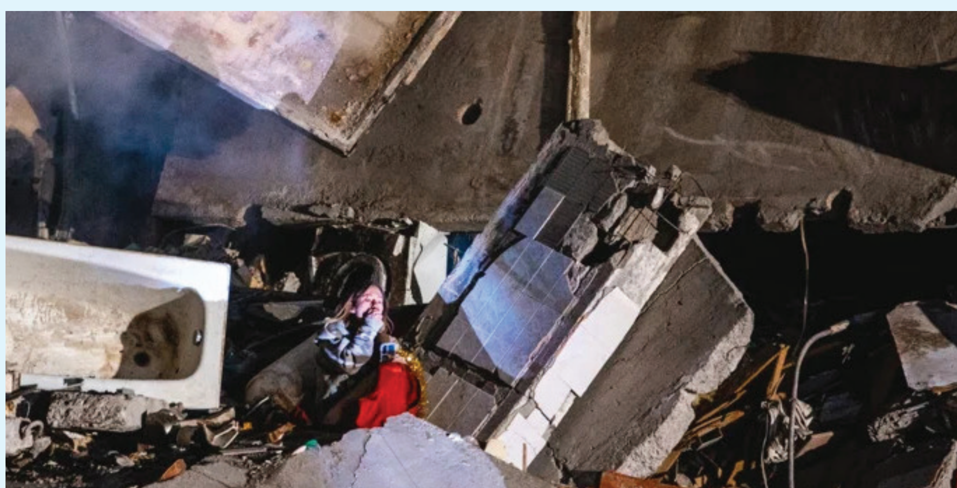

СКАЗАНА!

Аляксандр ЛУКАШЭНКА:

– Нарэшце многія-многія людзі пачалі разумець, што яны нідзе не патрэбныя, акрамя сваёй зямлі. Нават і тыя, якія ўцяклі з Беларусі, сёння тысячамі звяртаюцца да нас, каб іх вярнулі назад на радзіму. Мы нікога не выганялі з Беларусі. Гэта такая ж іх зямля, як і наша. Але яны шукалі лепшага жыцця, па розных прычынах беглі адсюль. Надышоў час, калі мы, прадстаўнікі ўлады, – я як кіраўнік дзяржавы і вы, святары, нашы людзі – павінны зрабіць крок насустрач гэтым людзям, якія не тое ашалеўшы, не тое на нейкі час страціўшы арыенціры, памыліліся. І будзе, напэўна, па-нашаму, па-праваслаўнаму, калі мы гэты крок насустрач ім зробім.

(Падчас наведвання 7 студзеня 2023 года Свята-Елісавецінскага манастыра на свята Божага нараджэння.)

– Наш выбар – стварэнне... Менавіта такім мы хочам бачыць 2023 год – Годам міру і стварэння. І не толькі на сваёй зямлі. Сёння гэта разумеюць нават тыя, хто яшчэ ўчора супрацьпастаўляў сябе дзяржаве, выступаў супраць, як яны кажуць, рэжыму. А сёння яны бачаць у такім рэжыме сваё выратаванне. Працэнтаў дзевяноста тых… Я ўжо казаў пра гэта ў храме. Мы да гэтага гатовыя. У якой форме гэта будзе, які шлях яны павінны прайсці назад да сябе дадому – вам вызначаць.

(З прамовы на святочным прыёме на Стары Новы год.)

БЛІЦ-КАМЕНТАРЫЙ

Няма большай пагрозы для краіны, чым «паляванне на ведзьмаў»

Яшчэ нядаўна беларускія ўлады клапаціліся выключна пра ўкраінскіх ды сірыйскіх бежанцаў, уцекачоў з іншых гарачых “кропак”. Але дайшла чарга ўспомніць і пра сваіх. Вайны ў Беларусі няма, а бежанцы ёсць. І гэта не тыя, хто заблытаўся ці шукаў лепшага жыцця, бо такім вярнуцца нішто не перашкаджае. Гэта палітычныя ўцекачы – тыя, хто пакідаў Радзіму, асцерагаючыся арышту і рэпрэсій.

Аляксандр Лукашэнка заяўляе, што ўлады гатовы зрабіць крок ім насустрач і даручае сваім падначаленым вызначыць, якім будзе гэты крок. Але цяжка ўявіць таго смелага чалавека ў атачэнні Аляксандра Лукашэнкі, які здолее на прамое пытанне: “Што рабіць?” даць прамы адказ – “Абвясціць палітычную амністыю, дараваць”.

Проста таму, што пасля такога адразу будзе занесены ў спіс нядобранадзейных, тых, хто спачувае апазіцыі. Можа паплаціцца і статусам, і пасадай.

Так, прамое пытанне было зададзена ў эфіры тэлеканала СТВ члену Савета Рэспублікі, рэктару Акадэміі паслядыпломнай адукацыі **Алегу Дзячэнку.** І вось яго адказ:

“Гэтыя людзі, на мой погляд, павінны стварыць годны плод пакаяння. Знаходзячыся за мяжой, яны павінны зрабіць крокі насустрач нашай краіне. Якія гэта могуць быць крокі? Яны могуць прыняць удзел у розных мерапрыемствах за мяжой у падтрымку нашай дзяржавы. Яны крычалі аб увядзенні санкцый. Хай цяпер папрацуюць на тое, каб зняць гэтыя санкцыі. Хай правядуць мітынгі ў Варшаве, Вільнюсе, іншых заходніх дзяржавах за зняцце неправамерных, неабгрунтаваных санкцый супраць нашай краіны. Хай папрацуюць на нашу краіну, на сваю радзіму, якую яны кінулі, з якой яны з’ехалі, якую яны палівалі брудам за мяжой…”

І спадар Дзячэнка дадаў, што тыя, хто «сапраўды раскаяўся», павінны стварыць, «як сказана ў Евангеллі, годны плод пакаяння»... “А мы, беларусы з хрысціянскай душой, далей паглядзім”.

Як бачым, для Алега Дзячэнкі відавочна, што беларусам, якія з’ехалі, трэба даць магчымасць вярнуцца на радзіму. Але прама ён гэтага сказаць не можа, аздабляе сваю пазіцыю умовамі і ўмоўнасцямі. Ён не можа сказаць і пра тое, чаму сотні тысяч людзей вымушаны былі пакінуць Беларусь. Ён нават баіцца адкрыта сказаць пра масавыя фальсіфікацыі, якія адбываліся падчас падвядзення вынікаў галасавання на прэзідэнцкіх выбарах і што падштурхнула людзей выйсці на пратэстныя акцыі.

Заўважым, для тых, хто сапраўды з хрысціянскай душой, галоўнае не “паглядзім”. Галоўнае – уменне дараваць. Не дарма ж, згодна з Евангеллем, апошнія словы, якія сказаў Ісус Хрыстос у сваім зямным жыцці, – распяты, у перадсмяротных пакутах – быў заклік да даравання. “Ойча, даруй ім, бо ня ведаюць, што робяць!” – такімі, згодна з Бібліяй, былі апошнія словы таго, на каго спасылаецца Алег Дзячэнка. Ды што яму да святой запаведзі?!

Так што сапраўды па-хрысціянску – гэта ўменне дараваць.

Але нават калі не ўдавацца ў рэлігію… Чаму прэзідэнт Казахстана **Сапар-Жамарт Такаеў** абвясціў амністыю для ўдзельнікаў крывавых падзей, якія адбыліся ў краіне ў студзені мінулага года? Чаму асабіста адкрываў мемарыял ахвярам тых падзей (падрабязней чытайце на стар.5)?

Таму што мудры палітык разумее, што няма большай пагрозы для краіны, чым “паляванне на ведзьмаў”. Страх – гэта тое, што паралізуе і кожнага асобнага чалавека, і грамадства.

2023-ы год абвешчаны ў Беларусі Годам міру і стварэння… Дык вось, жывучы ў страху памыліцца, засвяціцца, не тое сказаць, не там пабываць, нічога ствараць немагчыма. Творцы, стваральнікі, наватары – гэта выключна вольныя людзі. Вольныя і ў ідэях, і ў думках, і ў дзеяннях.

Так што беларускай уладзе трэба выбіраць: альбо працягваць кампанію рэпрэсій за вольнадумства, альбо браць курс на мір, стварэнне і развіццё.

Хто з падначаленых скажа пра гэта Аляксандру Лукашэнку? Хто адважыцца?

Ірына МАЛЬЦАВА.

ЛЁС ЧАЛАВЕКА

Закрыты суд над Пачобутам

16 студзеня ў Гродзенскім абласным судзе пачаўся закрыты суд над журналістам-палітвязням Андрэем Пачобутам. За кратамі ён знаходзіцца ўжо амаль два гады.

Андрэя Пачобута абвінавачваюць паводле арт.361 КК – заклікі да дзеянняў, накіраваных на прычыненне шкоды нацыянальнай бяспецы Рэспублікі Беларусь і арт.130 КК – распальванне расавай, нацыянальнай, рэлігійнай альбо іншай сацыяльнай варожасці або варажнечы.

Андрэй – не толькі журналіст, ён адзін з лідараў беларускіх палякаў.

На судзе А.Пачобут выглядае схуднелым.

ВІНШУЕМ!

Урокі Міколы Чарняўскага

16 студзеня вядомаму пісьменніку споўнілася 80 гадоў

Шкада мне сённяшніх паэтаў-пачаткоўцаў. Куды ім падацца з першымі вершамі? Быў часопіс "Першацвет", ды камусьці стаў замінаць, і яго ціхенька пахавалі. Была маладзёвая газета "Чырвоная змена" з моцным літаб'яднаннем пры ёй – не стала ні газеты, ні літаб'яднання. Выходзіла пры часопісе "Маладосць" бібліятэчка – стартавая пляцоўка для маладых творцаў, але ў незалежнай Беларусі і на ёй вырашылі зэканоміць…

Шмат пра што ў сучаснай Беларусі можна сказаць "быў", "была". Газетнай калонкі не хопіць, каб усё пералічыць. Прычым знікае найперш усё беларускае, гэта відавочна. З другога боку, ёсць усеахопны інтэрнэт, з якім падлеткі сябруюць ледзь не з немаўлячага ўзросту. Публікуй там што хочаш і колькі хочаш. Так, інтэрнэт – гэта свабода і раздолле. Але пачаткоўцу не раздолле трэба, а падказка, парада, падтрымка дасведчанага настаўніка.

Такім настаўнікам для сотняў юных талентаў доўгі час быў Мікола Чарняўскі. Праз яго клапатлівыя рукі ў часопісе "Бярозка" за дваццаць гадоў прайшло безліч юных паэтаў. У тым ліку і аўтар гэтых радкоў. Нас, пачаткоўцаў, у часопісе называлі падбярозавікамі. І гэта было прыемна. Не баравікі пакуль, але і падбярозавікі – грыбы харошыя.

Мікола Чарняўскі з кожным "падбярозавікам" ліставаўся. Пісьмы былі на рэдакцыйным бланку, але пісаныя ад рукі і зусім не казённыя. Наадварот, яны праменіліся дабрынёй і спагадай. І не было ў іх ні грама ніякага ментарства. Атрымліваў тыя пасланні дабрыні і я, і да гэтай пары захоўваю іх як памяць пра шматспадзеўнае юнацтва. Думаецца, падобных лістоў Мікалай Мікалаевіч напісаў тысячы. У наш рашуча неэпісталярны час гэта камусьці здасца марнатраўствам, маўляў, лепш сваё пісаў бы. Але ў тых лістах якраз і была завочная паэтычная школа, якой так не хапае сённяшнім пачаткоўцам.

Я не ведаю другога беларускага пісьменніка, які столькі ўласнага часу траціў бы на маладыя парасткі. Як дбайны садавод Мікола Чарняўскі ўзрошчваў свой паэтычны сад і радаваўся, калі ён даваў першыя плады – дэбютныя кніжкі гадаванцаў.

А колькі юных талентаў адкрыта ім у літсуполцы "Купалінка", якая апекавалася падлеткамі Міншчыны, у радыёперадачы "Першыя сцяжынкі", якая выходзіла ў эфір гадоў трыццаць! Правадное радыё тады было падведзена пад кожную хату, у кожную кватэру і часам не змаўкала з раніцы да вечара. Удзельнікаў перадачы чула ўся Беларусь! І праваднога радыё з нядаўняга часу не стала, анямелі старыя дынамікі ў малалюдных вясковых хатах…

Мікола Чарняўскі працягваў цікавіцца сваімі гадаванцамі і пазней, калі яны з першых сцяжынак узбіваліся на сваю дарогу. У гэтай сувязі хачу расказаць пра адзін выпадак. 1986 год. Я, учарашні першакурснік філфака БДУ, служу ў войску. Сцюдзёная снежная зіма ў прыкарпацкім гарыстым лесе, куды наша дэсантна-штурмавая брыгада кінутая, як нам здавалася, на выжыванне. Мароз пад дваццаць градусаў, мы спім проста на снезе ля вогнішчаў, нацягнуўшы на бушлаты камбінезоны хімабароны. З аднаго боку прыпякае, з другога – замярзаем. Даядаем сухпайкі, кухня і пошта ў горы не даязджаюць.

І раптам радасная пагаласка разносіцца па лагеры – з верталёта скінулі пошту. "Хто ад маці, хто ад жонкі, кожны вестку атрымаў…" І мне з маёй старонкі прыляцела пісьмо – падазрона таўставатае. Разрываю канверт, а там – кніжка "Камар на матацыкле" з надпісам: "Дарагому Мішу Скоблу – на добрую ўсмешку, на добры настрой. Няхай усё будзе, як у людзей… Ад шчырага сэрца – Мікола Чарняўскі. 10.XII.1986".

Як жа мне тады пацяплела на душы! Здавалася, і мароз адступіўся, і калючы вецер палагаднеў. Грэўся я сам родным беларускім словам, грэў і сваіх саслужыўцаў-украінцаў. Чыталі мы таго "Камара…" ўслых пры вогнішчы да глыбокай ночы. І потым ён служыў са мною да самай мабілізацыі, той вясёлы цывільны "Камар…". Ён і сёння не згубіўся на маіх перанаселеных кніжных паліцах.

Не пералічваю другіх кніг, што выйшлі з-пад пяра Міколы Чарняўскага, – іх шмат. Відаць, кожная камусьці ў рукі трапіла таксама своечасова. Магчыма, нехта засынаў з аповесцю "Бегунок пачынае думаць" пад падушкай. Хтосьці з дзіцячага садка ўпадабаў "Сонца ў хованкі гуляе". Некаму казачнымі сузор'ямі асвяцілі маленства "Зоркі-зорачкі". Кагосьці да рогату смяшыў гумарыстычна-сатырычны "Лёкса ў люксе".

Не цытую твораў Міколы Чарняўскага, бо гэта амаль немагчыма. Як можна працытаваць вершаваную казку? Казкі ўвогуле ўпарта не цытуюцца, яны просяцца быць прачытанымі з пачатку да канца. Не цытуюцца і вершы-жарты, вершы-паказкі, іх трэба прачытаць цалкам. Вышчыкні з іх пару радкоў, і прападзе ўвесь цымус.

Не называю ўсіх узнагарод, атрыманых Міколам Чарняўскім, – іх таксама нямала. Ведаю, што Мікалай Мікалаевіч ганарыцца медалём Францішка Скарыны. Думаю, што і Скарыну прыемна мець такога лаўрэата – адданага роднай мове, роднай літаратуры, роднай зямлі. Чароўнага казачніка, беларускага ад макаўкі да пят паэта і выдатнага настаўніка, чые літаратурныя і чалавечыя ўрокі і праз дзясяткі гадоў з удзячнасцю памятаюць шматлікія вучні.

Міхась СКОБЛА.

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ...

Што вядома пра затрыманне Андрэя Дзмітрыева?

У мінулую пятніцу Следчы камітэт падцвердзіў затрыманне экс-кандыдата ў прэзідэнты Андрэя Дзмітрыева.

"Сталічнымі следчымі працягваецца праца па выяўленні арганізатараў і выканаўцаў злачынстваў экстрэмісцкай накіраванасці, у тым ліку масавых беспарадкаў і вулічных пагромаў на тэрыторыі Мінска. Падчас правядзення неадкладных следчых дзеянняў было ўстаноўлена, што былы палітык Андрэй Дзмітрыеў прымаў актыўны ўдзел у вулічных беспарадках, якія праходзілі на тэрыторыі сталіцы ў жніўні-верасні 2020 года.

Таксама ўстаноўлена, што падазраваны 599 разоў перасякаў дзяржаўную мяжу Рэспублікі Беларусь, з іх 33 – пасля 2020 года. Следства мяркуе, што наяўнасць кантактаў у Дзмітрыева з прадстаўнікамі Захаду і ЗША, можа сведчыць аб каардынацыі яго "палітычнай" дзейнасці з-за мяжы. Маецца інфармацыя, што затрыманы кантактаваў з Дзяржаўным сакратарыятам ЗША і асабіста з яго былой кіраўніцай Хілары Клінтан", – пазначана ў паведамленні.

Навіна на дзяржаўных тэлеканалах суправаджалася фотаздымкамі Дзмітрыева з вулічных акцый (пры гэтым ні плакатаў, ні нейкай сімволікі ён не трымае, пагромаў на фота таксама не відаць) і фотаздымкам з Хілары Клінтан.

У паведамленні Следчага камітэта сказана пра "неадкладныя следчыя дзеянні". Але што "неадкладнага" можа быць у справе, звязанай з падзеямі двухгадовай даўніны? Можа, Дзмітрыеў спрабаваў выехаць з краіны і яго затрымалі на мяжы? Ці наадварот вяртаўся з сустрэчы з "прадстаўнікамі Захаду"?

Сяргей Вазняк, былы кіраўнік выбарчага штаба экс-кандыдата ў прэзідэнты Андрэя Дзмітрыева, сцвярджае, што палітыка затрымалі ў Мінску.

– Наколькі я ведаю, усё было карэктна. Затрымалі Андрэя прама на вуліцы, вечарам 11 студзеня. Дазволілі адвесці дадому сабаку, пераапрануцца, узяць неабходныя рэчы, – расказаў Сяргей Вазняк "Народнай Волі". – Што тычыцца распаўсюджанага Следчым камітэтам фота з Хілары Клінтан, то гэта старое фота, не сёлетняе, не мінулагодняе і нават не пазалеташняе. Я расцэньваю гэта як просты "чорны піар"...

Андрэй Дзмітрыеў, былы сукіраўнік ліквідаванай па ініцыятыве Мінюста кампаніі "Гавары праўду", апошнім часам узначальваў аргкамітэт па стварэнні "Нашай партыі".

Ігар МАРОЗАЎ.

С ПОЛИЧНЫМ!

Доохотились...

В Столинском районе изобличили группу браконьеров

В УСК по Брестской области установили обстоятельства деятельности группы браконьеров из Столинского района, сообщил БЕЛТА официальный представитель УСК Роман Зармаев.

По данным следствия, 25 января 2022 года недалеко от деревни Стахово сотрудники инспекции охраны животного и растительного мира задержали четверых мужчин, документы на охоту у которых не были оформлены должным образом. При осмотре прицепа автомобиля были обнаружены свежие следы крови. Вскоре инспекторы обнаружили трех отстреленных лосей. Одно животное охотники добыли законно, остальные отстрелены в зоне покоя, где охота запрещена. Ущерб превысил 57 тысяч белорусских рублей.

Также при осмотре смартфонов обвиняемых у одного из мужчин были обнаружены фотографии ружья с глушителем. Выяснилось, что в ноябре 2021 года обвиняемый вместе с подельником приобрели компонент огнестрельного оружия за рубежом и незаконно перевезли на территорию Беларуси. В ходе обыска правоохранители обнаружили и изъяли глушитель.

В мобильном телефоне руководителя охоты – владельца фермерского хозяйства – обнаружены фотографии лосей, отстреленных охотниками 4 декабря 2021 года. Выяснилось, что руководитель охоты не оформил соответствующим образом факт добычи животных, но получил выручку за каждого.

Под тяжестью неопровержимых доказательств некоторые мужчины признались в совершенных преступлениях и частично возместили ущерб. На их имущество наложен арест на сумму более Br200 тыс. В зависимости от установленных фактов противоправной деятельности фигурантов им предъявлены обвинения по ряду статей Уголовного кодекса. Двух обвиняемых с санкции прокурора заключили под стражу, к остальным применена мера пресечения в виде подписки о невыезде.

(БЕЛТА)

ГУЧНАЯ СПРАВА

«Баюся пабачыць тэрміны 10–12 гадоў прынамсі для Марыны і Людмілы...»

У Мінску працягвецца суд над былымі кіраўнікамі найбуйнейшага беларускага інтэрнэт-партала Марынай Золатавай і Людмілай Чэкінай. У дзяржаўных СМІ з'едліва пішуць, што былыя калегі не ходзяць на працэс падтрымаць жанчын. Забываючыся ўдакладніць, што гэта і немагчыма, бо суд закрыты.

Чаго чакае ад працэсу сузаснавальнік партала, дацэнт Еўрапейскага гуманітарнога універсітэта **Кірыл Валошын**?

– Нічога добрага ад гэтага суда мы не чакаем і спадзеваў ніякіх няма, – паведаміў ён радыё Wnet. – Па іншых падобных судах мы бачым, як ворагі дыктатуры «узнагароджваюцца» максімальнымі тэрмінамі па тых артыкулах, што ім прад'яўляюць. Баюся пабачыць тэрміны 10-12 гадоў прынамсі для Марыны і Людмілы.

– Ці можа паўплываць на прыгвор факт пакрыцця страты?

– Па-першае, наколькі мне вядома, ні Марына, ні Людміла не пісалі прашэння аб памілаванні. Па-другое, тая нібыта страта, што мы пагасілі і тая нібыта прававая кампенсацыя, што мы таксама аплацілі, адносяцца да эканамічнага артыкула. А два астатнія артыкулы, што ім прад'явілі, якія тычацца быццам распальвання варожасці, нанясення нібыта шкоды іміджу краіны альбо "кіраванне" народнымі масамі на вуліцы, матэрыяльных кампенсацый не прадугледжваюць.

– А калі б журналісткі напісалі прашэнне аб памілаванні, ці прынесла б гэта ім нейкую палёгку?

– Не думаю. Бо гэта адзін з паказальных судоў, кшталту тых, што праводзілі над праваабаронцамі ці членамі штабу Віктара Бабарыкі. Мэта гэтага суда не толькі парадаваць кагосьці з пакрыўджаных ва ўладзе, але і прыгразіць астатнім. Гэты суд павінен прадэманстраваць нецярпімасць да іншадумства і да незалежных медыя.

– Якая ў вас зараз існуе сувязь з былымі калегамі?

– Чым далей, тым сувязь пагаршаецца. Часам гэта звязана з апасеннем адвакатаў і нежаданнем родных выносіць інфармацыю. Таксама пенітэнцыярная сістэма робіць усё магчымае, каб інфармацыя аб стане вязняў не з'яўлялася. Наколькі мне вядома, дзяўчыны, як і раней трымаюцца годна і паказваюць моц духа і волі. Здароў'е хоць не крытычна, але пагаршаецца. Але, як і ўсе моцныя людзі, яны знаходзяць у сябе сілы падтрымліваць іншых праз лісты.

– Як пачуваюць сябе сем'і зняволеных, ці аказваецца на іх ціск?

– У нас няма ніякіх звестак і даказаных фактаў датычна ціску на сем'і. Спадзяюся, што і надалей іх не будуць чапаць і пераследаваць.

ДА ВЕДАМА

Некалі самы папулярны і буйны інтэрнэт-партал Беларусі прызнаны экстрэмісцкай арганізацыяй, яго цяпер нават нельга называць

Галоўнага рэдактара Марыну Золатаву, а таксама рэдактараў Вольгу Лойку і Алену Талкачову абвінавачваюць у дапамозе ва ўхіленні ад выплаты падаткаў, распальванні сацыяльнай варожасці і варожасці, распаўсюдзе матэрыялаў з заклікамі да дзеянняў, накіраваных на прычыненне шкоды нацыянальнай бяспецы Рэспублікі Беларусь. КДБ унёс іх у так званы "спіс тэррыстаў".

Юрысконсульт Кацярына Ткачэнка абвінавачваецца ў дапамозе ва ўхіленні ад выплаты падаткаў, актыўным удзеле ў групавых дзеяннях, якія груба парушаюць грамадскі парадак.

Лойка, Талкачова і Ткачэнка былі вызвалены з СІЗА пд падпіску пра нявыезд, але пакінулі Беларусь. Іх абвясцілі ў вышук.

ТЫМ ЧАСАМ

«Рэпарцёры без межаў»: Гэты судовы цырк павінен скончыцца

«Як можа рэдактар, паважаны за свой прафесіяналізм, прадстаўляць пагрозу нацыянальнай бяспецы Беларусі? – заявіла кіраўнік аддзела RSF па Усходняй Еўропе і Цэнтральнай Азіі **Жана Кавелье**. – Марыну Золатаву прымушаюць абараняцца ад недарэчных абвінавачванняў за зачыненымі дзвярыма ў судзе... Гэты судовы цырк павінен скончыцца. RSF заклікае вызваліць гэтую вядучую беларускую журналістку, на якую ганебна навесілі ярлык «тэрарысткі».

Іван ШАЎЛЮК.

SOS!

Замініраваны ўвесь прыгранічны перыметр

Паводле слоў кіраўніка абласной вайсковай адміністрацыі Ровеншчыны **Віталя Коваля**, на мяжы з Беларуссю ўзведзены моцныя абарончыя збудаванні.

«На поўначы актыўна будуем інжынерныя і фартыфікацыйныя збудаванні. Супрацьтанкавыя равы. Усе 229 сумесных кіламетраў з Рэспублікай Беларусь ўмацоўваюцца настолькі, каб расійскія войскі не змаглі прайсці ўглыб нашага рэгіёна. Калі ўлады Беларусі дадуць магчымасць ім пачаць наступ».

Коваль дадаў, што поўнач Ровенскай вобласці – гэта суцэльныя лясы і балоты.

«Толькі вар'ят адважыцца палезці ў гэты, як мы называем, «Палескі кацёл». Поўнач Ровеншчыны ператворыцца ў крывавыя балоты, калі Расія адкрые яшчэ адзін фронт з боку Беларусі», – выказаўся ён.

ДАРЭЧЫ

Якія могуць быць правакацыі Украіны, калі яна на мяжы са свайго боку ўзводзіць абаронныя збудаванні?

Вось дык рэбус: украінцы актыўна ўзводзяць на мяжы з Беларуссю абаронныя збудаванні, а **Павел Муравейка**, першы намеснік сакратара Савета бяспекі РБ заяўляе ў эфіры тэлеканала СТБ:

– Да любых правакацыйных дзеянняў з боку Украіны мы гатовы. Так, сапраўды, на нашых паўднёвых граніцах цяпер не вельмі спакойна. Але, як патрабуе кіраўнік дзяржавы, мы захоўваем вытрымку і цярплівасць, трымаем порах сухім, маем неабходны камплект сіл і сродкаў, якія адрэагуюць на любыя праявы агрэсіўнасці або тэрарыстычнай пагрозы на нашай тэрыторыі.

АНТЫРЭКЛАМА

Паэзія ад... камунальшчыкаў

Незадоўга да новага 2023 года на ўнутраных дзвярах нашага аднапад'езднага дома на два з паловай дзясяткі кватэр з'явіўся белы аркуш паперы з надрукаваным, пэўна, на прынтары невялікім тэкстам. Напнуў акуляры, стаў чытаць – і цёплая хваля лагоды і замілавання падкацілася да грудзей. Так далікатна і шчыра, прастатакі з мацярынска-бацькоўскім клопатам камунальная служба да нас, жыхароў, яшчэ не звярталася. Калі што-якое, непаладкі там з вадою, электрычнасцю ці, крый божа, з газам, хваляваца, а тым больш палохацца не трэба. Вершаваная цытата на мове арыгінала:

«Если в доме случилась беда:
Вдруг из кранов пропала вода.
Не спешите сразу пугаться,
Позвоните по телефону СТО ПЯТНАДЦАТЬ».

Афармлены парнай рыфмаю і іншыя пажаданні. Газам запахла ў кватэры – тэрмінова ў 104, святло знікла ў доме ці кватэры – набірайце 144. Калі ж тынкоўка паляцела са сцяны – тэлефанаваць не трэба, збірайцеся і дружна рамантуйце самі. Ну і на дадатак, як сказана, на ўсялякі выпадак тэлефоны: ЖЭУ-3 (3450890), КЖЭРУП «Цэнтральнае» (342730) і нават аддзела па рабоце з грамадзянамі адміністрацыі Цэнтральнага раёна Гомеля (316121).

Наўмысна не прыводжу ўсе іншыя вершаваныя прапановы для меланхалічна спакойнага жыцця гараджанаў, бо сілаба-танічная метрыка ў іх яшчэ больш парушана, чым у згаданым вышэй чатырохрадкоўі. Дый, шчыра кажучы, не ў паэзіі справа, хоць і жыву я па вуліцы Пушкіна. Усяму галава – практыка.

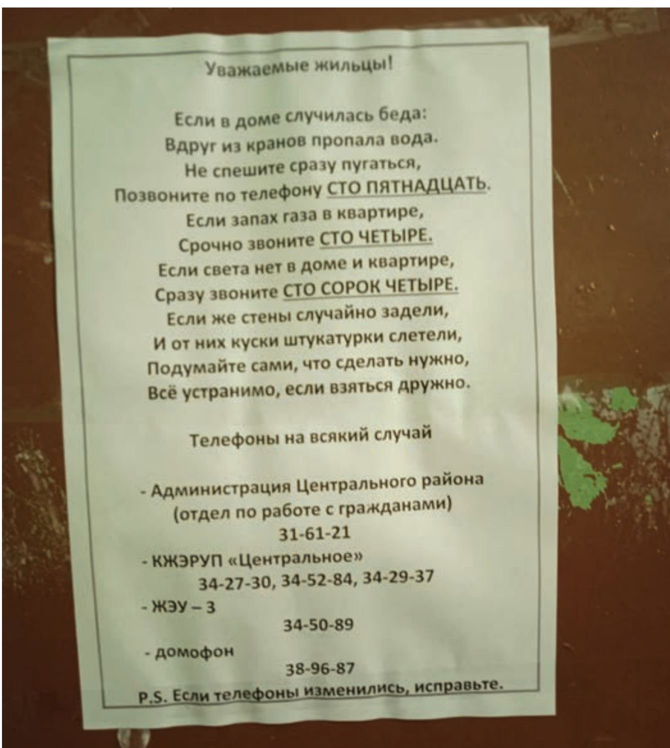

Фагот чыгуннай трубы

Заглянуў неяк раз пасля паэтычнага паведамлення ў падвальнае памяшканне свайго дома №22а, а там – жах! – лючок для чысткі і рэвізій ад каналізацыйнай трубы-стаяка валяецца на цэментнай падлозе. Гэта акурат пад кватэрай №3. З раскрытай зяпы трубы раз-пораз выбіваюцца нечыстоты. Канешне, набраў 115 – цэнтралізаваную дыспетчарскую камунальнай службы гарвыканкама. Чаму не, а не ЖЭУ-3? Ды ўсё проста: была нядзеля, а ў выхадны дзень жыллёва-эксплуатацыйны ўчастак не працуе.

Аварыйная гарадской ЖКГ прыехала гадзінаў праз пяць. Хоць і без рыфмы, але разам з аварыйшчыкамі «праскланялі» па падзяжах сантэхнікаў з ЖЭУ-3, што чысцілі каналізацыйны стаяк, а чыгунны лючок у ім не закрылі ці не зацягнулі на балты-гайкі. З-пад таго лючка, бывала, і раней выцякала каламуць, але фантанаў не было. Прыходзілі сантэхнікі і ўтаймоўвалі цечу. А тут – не, не флейта, а сапраўдны фагот вадасцёчнай трубы.

Нячысцік пад домам

Мінула колькі часу, адмыслова заглянуў у падвал. У доме я, лічы, абарыген, жыву з першага дня засялення ў 1984 годзе. І што бачу: невялікі ручаёк цурчыць з каналізайнага стаяка, акурат з-пад таго самага лючка. Быццам нячысцік сядзіць там і ступеніць беспрастанку. Больш за тое, у пяці кроках ад «нячысціка», пад кватэрай №5, пацякла вада з трубы, абматанай сінтэтычнай тканінай. Зняў пальчаткі, падставіў палец – халодная. Нават балотца на цэментнай падлозе ўтварылася.

«Сто пятнаццаць» ужо не стаў набіраць. Патэлефанаваў з ранку у свой ЖЭУ-3, дзе ёсць так званы «вытворца работ», іншымі словамі, дыспетчар, што прымае званкі пра непаладкі ў жыллёвым фондзе.

– Перадам заяўку сантэхнікам, – запэўніла дзяўчына, якая назвалася Дар'яй.

Бліжэй да сыходу працоўнага дня зноў патурбаваў вытворцу работ, бо ніякія сантэхнікі зліквідаваць цеч не прыходзілі.

– Заявак шмат. Павінны прыйсці. Я перадала, – патлумачыла Дар'я.

Весела... да сэрцабіення

Аднак і на наступны дзень сантэхнікаў не было. Мінуў і яшчэ дзень. Нідзе анікога. Урэшце 13 снежня зноў набраў 115. Прыемны жаночы голас падзякаваў за тэлефанаванне і неабыякавае стаўленне да праблемаў ЖКГ. Ну хоць садзіся і паэму пішы пра тое, як залагодзілі душу. Выкшталцона так, высокімі словамі. Чыстая паэзія.

Калі праз тры дні ўзнёслась асела, высветлілася, што бруд ды халодная вада па-ранейшаму заліваюць падвал. Паспрабаваў звязацца з намеснікам дырэктара КЖЭРУП «Цэнтральнае» **Аляксандрам Дробышавым**, адказным за ўтрыманне дамоў і добраўпарадкаваннем тэрыторый. Ён увесну досыць аператыўна адрэагаваў на адарваны ветрам парапет і непарадкі з доглядам прыдваровай тэрыторыі. На жаль, намесніка на месцы не было, а ягоная сакратарка Ірына з усёй сур'ёзнасцю заявіла: «Усе перадам Аляксандру Аляксандравічу, не хвалюйцеся».

Я ўжо не хваляваўся, рабілася весела, часам нават да сэрцабіення. На паэзію замыкала. Ну, выходзіць, без вады нам ні туды і ні сюды.

Зноў тэлефаную ў ЖЭУ-3. Пачынаю, што называецца, ад печкі.

– Зволнілася Дар'я, не вытрымала. Я зноў на гэтым месцы, – кажа вытворца работ **Надзея Уладзіміраўна**, якая даўно працуе ў ЖЭУ-3. – Прыйдуць сантэхнікі, ім перадам заяўку.

Інфармацыя ЖЭУ

У падвале я, канешне, не начаваў, але перыядычна заглядваў туды. Зірну на дзверы з паэтычнай інфармацыяй ад КЖЭРУП (ці аддзела па рабоце з грамадзянамі адміністрацыі Цэнтральнага раёна) і нібы магнітам цягне ў падвал. Рамантавалі? Не рамантавалі!

За колькі дзён да новага году чарговы раз набраў нумар 115. Паслухаў музыку, пачакаў злучэння. Абмаляваў сітуацыю.

– Дык вы ж ужо тэлефанавалі нам, – цалкам лагодна і нават з нейкім спачуваннем адказала аператарка, якая назвалася **Таццянай**. – У мяне тут інфармацыя з ЖЭУ-3 – непаладкі ліквідаваны.

Нават не з рукі пярэчыць жанчыне з лагодным голасам, але пярэчу. Што там паведамілі з участка, не ведаю. Але вада як бруілася ў двух месцах, так і бруіцца.

Аператарка заспакоіла, што заяўка будзе перададзена ў ЖЭУ-3, а мне будзе паведамлена дадаткова пра вынікі. Не паведамлена.

Не паэтычная арыфметыка

Сёння ўжо 17 студзеня. Мінуў месяц з дня маіх паэтычных стасункаў з камунальнай службаю. У каналізацыйным стаяку, праўда, заўважыў перамены: лючок для рэвізіі, падобна на тое, запенілі, але брудная вада ўсё адно сочыцца з-пад муфты злучэння. А пітная вада ўжо беспералынным струменем ліецца на падлогу. Балотца ператвараваецца ў балота.

Калі браць пад увагу памятку для насельніцтва КВУП «Гомельвадаканал», то струменчык вады дыяметрам 2 міліметры – а з трубы выцякае нікольні не меншы – вылівае ў падвал за гадзіну 25 літраў, за суткі – 600, за месяц – 18 тысяч літраў, альбо 18 кубоў. Па сутнасці, месячная норма расходу вады на чатырох чалавек. Таму шкада, што паэтычных радкоў пра безгаспадарнае цурчанне вады бракуе на сталах начальнікаў ЖКГ ды шматлікіх куратараў гэтай галіны.

Імаверна чыноўнікам лепей апавядаць, што насельніцтва не поўнасцю аплочвае жыллёва-камунальныя паслугі і патрабаваць павелічэння тарыфаў, чым аддадзіць эфектыўную эксплуатацыю неспакойнай гаспадаркі. Ну цячэ тая вада тыдзень ці месяц, на галаву не ліе – і дзякаваць богу. «Балоты» ж у падвалах мала каму бачныя, нават у нас, у доме №22а, што за трыста метраў ад гарвыканкама і прыкладна за столькі ж ад адміністрацыі Цэнтральнага раёна.

Пра «Арбат», дагледжаныя двары і пад'езды

На фоне паэтычнай творчасці ЖКГ і нашага падвальнага «забалочвання» ў горадзе змяніўся кіраўнік. Ранейшы старшыня гарвыканкама **Пётр Кірычэнка** пайшоў у адстаўку. На яго месца прызначаны **Уладзімір Прывалаў**, які да гэтага ў рангу намесніка старшыні аблвыканкама курыраваў сацыяльную сферу, у тым ліку і жыллёва-камунальную гаспадарку. У сваім тэлеграм-канале новы кіраўнік прапанаваў гараджанам выказвацца накошт усталявання ў горадзе пешаходнай вуліцы, гэткага своеасаблівага «гомельскага Арбата». Як напяваў паэт-бард, «Ах Арбат, мой Арбат ты – мая рэлігія...». Але ідэя пешаходнай вуліцы ў горадзе далёка не новая, узнімалася ўжо разы два ці тры. Словам, сякера пад лаўкаю. Разважлівыя гараджане заўважаюць, што трэба спачатку дабудаваць кінуты без фінансавання ўсходні абход, вывесці з горада транспартныя патокі, а потым думаць пра пешаходную вуліцу ды паэтаў з гітарамі на ёй. Як па мне, дык вельмі дарэчы была б і праграма ўпарадкавання двароў, пад'ездаў, падвалаў, адладжанае функцыянаванне камунальных службаў. Глядзіш, ад радасна ўзнёслага сузірання нараджаліся б цэлыя паэмы.

Анатоль ГАТОЎЧЫЦ. Гомель.

На здымку: паэтычная абвестка на дзвярах.

ОФИЦИАЛЬНО

Сколько работающих белорусов приходится на одного пенсионера?

С января 2003 года в Беларуси заработала система персонифицированного учета. На каждого работающего в огромной электронной базе данных открывается индивидуальный лицевой счет (ИЛС) и фиксируются сведения о всей трудовой деятельности, включая дату выхода на пенсию. Заносятся сведения, чтобы организовать безбумажное подтверждение мест работы и размеров заработка, на который начисляются страховые взносы.

Как сообщила управляющая Фондом социальной защиты **Юлия Бердникова**, в 2022 году сведениями, необходимыми для назначения пенсий и пособий, пополнялись 4,5 миллиона счетов. То есть такое количество граждан осуществляло трудовую деятельность.

Остальные лицевые счета открыты на граждан, которые уже достигли пенсионного возраста и получают пенсию, но еще осуществляют трудовую деятельность. Юлия Бердникова уточнила, что получателями пенсий являются около 2,4 миллиона человек.

Получается, что при солидарной пенсионной системе меньше двух трудящихся обеспечивают доход одного пенсионера.

Алена НОВИКОВА.

АРХИВ

Суд человеческий и суд Божий

*Небольшой некролог в госСМИ: умер бывший судья Верховного суда Беларуси **Николай Иванович Герменчук**; соболезнования родным и близким.*

Николай Герменчук ушел в отставку в 2017 году, поэтому о нем сейчас мало кто помнит. Но это был судья, который выносил приговоры еще в Верховном суде Белорусской ССР. Это был человек, который долгое время входил в состав квалификационной коллегии по отбору кандидатов на должность судей. Это был человек, который как один из руководителей коллегии по уголовным делам Верховного суда выносил смертные приговоры.

Но нам в связи со смертью «Заслуженного юриста Республики Беларусь» вспомнилось одно из последних громких дел в его карьере – дело об убийстве члена Центризбиркома Светланы Хиневич в 2013 году. Именно судья Герменчук как председательствующий на заседании огласил вердикт: виновным в убийстве считать соседа Светланы Хиневич, ранее судимого наркомана Виталия Шостака и осудить его на 20 лет лишения свободы.

Почему вспомнилось это дело? Потому что мы сейчас имеем много поводов говорить о следствии и судах против оппонентов власти. Но в деле об убийстве члена Центризбиркома, казалось бы, следователи должны были землю рыть, а судьи – опираться на железные доказательства. А что было?

Суть дела

54-летнюю Светлану Хиневич зарезали 4 августа 2013 года в собственной квартире. Ее тело нашел сын.

Следственные органы спустя несколько дней после трагедии сообщили, что **«совершенное преступление не связано с профессиональной и общественной деятельностью потерпевшей и носит бытовой характер. Установлен подозреваемый».**

Вскоре стал известно, что обвиняемый по делу – сосед Виталий Шостак, ранее судимый наркоман. Однако он свою вину не признал, писал апелляции, дело отправлялось на новое рассмотрение, пока Верховный суд и Николай Герменчук как председательствующий в заседании не поставили в нем точку.

«Железные» доказательства?

Адвокатом Шостака был Владимир Печерский (теперь он один из тех, кого Минюст лишил лицензии). И мы просто приведем цитаты из его речи, сохранившейся в репортажах с того судебного процесса.

«Мой подзащитный должен был идти на работу, но к тому времени в его голове уже созрел план ухода из жизни. Он приобрел 1,5 грамма вещества, которое должно было ему помочь покончить жизнь самоубийством, приехал к себе домой, закрылся в квартире, развел это вещество и ввел себе в организм. Потерял сознание, но потом очнулся. Понял, что не умер, и начал вскрывать себе вены. Затем пополз на кухню, взял два ножа и нанес себе около 200 различных повреждений».

Тело Шостака нашла вернувшаяся с дачи мать. Тогда же в соседней квартире был обнаружен окровавленный труп Светланы Хиневич. Приехавшие по вызову милиционеры, *«увидев и там, и там ножевые повреждения, решили, что эти случаи связаны между собой, и высказали предположение, что именно Шостак совершил убийство». «Именно этой версии они придерживаются до сих пор, других версий о причастности иных лиц ни у кого не возникло»,* – констатировал защитник.

Через несколько дней Шостак пришел в себя. Работникам милиции, прибывшим к нему в больницу проводить дознание, он рассказал о своем то ли сне, то ли галлюцинации – якобы он «был в какой-то пещере с факелами, дрался с тенью». Правоохранители тут же усмотрели в этом параллель с убийством Хиневич – и это видение стало одним из основных доказательств по делу. И хотя *«в заключении третьей судебно-психиатрической экспертизы однозначно сказано, что сон Шостака про бой с тенью обусловлен употреблением вещества и не имеет ничего общего с реальностью, суд посчитал это сном в руку и вывод экспертов почему-то не учел в приговоре».*

Светлана Хиневич умерла, но конкретный момент ее смерти неизвестен до сих пор, констатировал адвокат. *«Эксперт-криминалист сказал, что время смерти исчисляется одними сутками. К тому же, он не смог определить механизм происшедшего события, последовательность действий, как преступника, так и самой потерпевшей».* Исходя из этого *«факт присутствия обвиняемого Шостака в месте и во время причинения потерпевшей тяжелых телесных повреждений остается под вопросом».*

Адвокат напомнил суду, что его подзащитный «принял 1,5 грамма неизвестного ему вещества» и задался риторическими вопросами: если Шостак в таком состоянии убивал человека, почему не оставил повсюду отпечатков пальцев и следов? Почему на нем не было обнаружено крови Хиневич? Наконец, почему обстановка в квартире не была нарушена?

По словам защитника, следующее обстоятельство, которое должно было быть доказано – это *«способ причинения смерти и факт использования определенных орудий для этого».* В данном случае *«в двух квартирах было изъято 12 ножей, которые прошли огромное число экспертиз, но на них не нашли следов биологии! Парадоксально, но в приговоре суд указывает: то, что нож не был обнаружен – не значит, что Шостак не убивал».* Получается, что из следов обвиняемого на месте преступления были найдены только два его ДНК – на подногтевом содержимом и на белье убитой. Адвокат предположил, что этот биологический материал мог появиться там из-за пользования «общим тамбуром, выключателем, дверными ручками».

Есть и второй вариант. Вскоре после случившегося *«начальник отдела управления Следственного комитета по Минску Галина Ялинская обнаружила нарушения УПК при отборе образцов и назначении экспертизы - и отменила постановления».* Кроме этого, защитника насторожили слова одной из понятых о том, что «вещдоки переносились из одной квартиры в другую» – а это является существенным нарушением законодательства.

Ни прокурор, ни суд эти доводы всерьез не посчитали.

Осадочек остался

Мы, конечно, не суд и не следствие. Но ощущение, что тогда громкое дело списали на удачно подвернувшегося наркомана, осталось. Хотя это было очень громкое дело – смерть не самого последнего в стране человека.

Теперь судье Николаю Герменчуку предстоит Божий суд. Считается, что на нем доказательства всегда «железные».

Анна ГОРДЫНЕЦ.

Народная Воля http://www.nv-online.info 17 СТУДЗЕНЯ 2023 г.

ТВОРЧЫЯ ЛЮДЗІ

Мікола ЗАХАРАНКА:

«Жыву ў Швабах як у цэнтры Сусвету, на вяршыні высокай гары»

Гэтая вёска на ўзгорыстай Лагойшчыне вылучаецца хіба сваёй нетутэйшай назвай. Мільгаюць на дарожных паказальніках звыклыя воку і вуху Зарэчча, Слабада, Бяларучы, і раптам – Швабы. Але ў вёсцы з нямецкай назвай я не сустрэў ніводнага іншаземца, населена яна, як і ўсё наваколле, беларусамі. А яшчэ Швабы адметныя тым, што амаль паўстагоддзя тут жыве таленавіты пісьменнік Мікола ЗАХАРАНКА, чыімі кнігамі захапляюцца сталічныя мэтры. А раз так, то і я вырашыў напрасіцца на пагасціны ды распытаць яго пра сёе-тое.

– Мікола Андрэевіч, я помню, як пасля выхаду вашай першай кнігі “І тады ўдарыў бом” (2013) здзівіўся наш вядомы празаік Віктар Казько: “Захаранка… Дзе ён быў дагэтуль? Так бурна ўварваўся ў тэатр, у прозу”. Нядаўна пабачыла свет ваша новая кніга “Такі вецер, такі вецер”, аднак звестак пра вас у інфармацыйнай прасторы не пабольшала, чалавек вы рашуча непублічны. Таму раскажыце пра сябе: адкуль вы, хто па прафесіі, “дзе шляхі вашы йдуць і куды”?

– Нарадзіўся і вырас на Палессі, у мястэчку Васілевічы, што паміж Рэчыцай і Калінкавічамі. Скончыў школу, працаваў грузчыкам, слесарам. Закончыў філфак БДУ, у 1974 годзе пераехаў на Лагойшчыну, у Швабы, быў настаўнікам рускай мовы і літаратуры. Таксама выкладаў музыку, сусветную мастацкую культуру. Потым паехаў у Сібір, працаваў у Сургуце мастаком-афарміцелем, пасля зноў настаўнічаў… Усяго і не пералічыш. У краіне такіх летуноў не любілі. А вось драматург Алесь Петрашкевіч (ён даваў мне рэкамендацыю ў Саюз пісьменнікаў), калі пазнаёміўся з маім “паслужным” спісам, прыйшоў у захапленне: “Гэта цудоўна! Тое, што трэба сапраўднаму пісьменніку!”

– А вы не шкадуеце, што жывяце ў вёсцы? Вось на двары зіма, Швабы снегам занесла, у печцы штовечар трэба паліць…

– А пра што шкадаваць? Я жыву ў Швабах як у цэнтры Сусвету, на вяршыні высокай гары. Калі б вы ведалі, што гэта *такое*, зразумелі б і маё сустрэчнае пытанне да гараджан: а вы не шкадуеце, што жывяце ў горадзе? Прызнацца, я нават адчуваю нейкую віну перад сваімі дзецьмі: я тут раскашую на ўлонні прыроды, а яны гібеюць у тым Мінску...

– Па вашых творах можна мастацкія фільмы здымаць. Калі б я быў кінарэжысёрам, то абавязкова экранізаваў бы апавяданне “Усё будзе добра”. Здавалася б, сюжэт там звычайны – міліцыя шукае ў вёсцы самагоншчыкаў, – але *як* выпісаныя людзі, *якія* трапныя дыялогі! Падобныя тэмы вам вясковае жыццё падказвае?

– Як сказаць... Пры ўсёй сваёй прафесійнай публічнасці я ў вёсцы не надта сацыялагізаваны. Так, збоку-прыпёку. Ніколі не быў у гушчы падзей. Раней мая светлай памяці нябожчыца жонка пасвячала ў мясцовыя цікавосткі: хто ў каго нарадзіўся, хто з кім ажаніўся, хто з кім пабіўся, хто памёр... А цяпер я, бывае, са скрушным здзіўленнем даведваюся пра смерць старога знаёмца з надмагільнай таблічкі на могілках, блукаючы сярод крыжоў, дзе і дарагая мне магілка... Што да згаданага вамі апавядання, то, здараецца, жыццё бачыцца як кіно, калі ты ў глядацкай зале, а не паміж герояў на экране.

– А ці ведаюць швабаўцы, *хто* разам з імі жыве ў адной вёсцы? Можа, нейкую асаблівую пашану маеце ад мясцовых уладаў?

– Аднойчы ў інтэрнэце ў рубрыцы “Вядомыя людзі” прачытаў – “Мікола Захаранка”. Мой затоены ген славалюбства ўсцешыўся, але ж пачуццё справядлівасці ўзбунтавалася ў грудзях. Ды хто ён такі, гэты Захаранка, гэты палескі прыхадзень, у гістарычным пейзажы Лагойшчыны – старажытнага, казачнага, партызанскага краю?!

– Самаіронія вам да твару.

– Яна хіба нікому не шкодзіць. А ці шануюць?Ды ніякай асаблівай пашаны мне не трэба. Тым больш мясцовая ўлада складаецца пераважна з былых маіх вучняў. Усе ж свае (*смяецца*).

– Дык вось чаму вы так аптымістычна глядзіце на жыццё! Помніцца, ваш знакаміты зямляк Ніл Гілевіч неаднойчы з жалем прызнаваўся, што напісаў ажно 15 п’ес, і ніводная не была пастаўлена. Хоць жыў ён, дарэчы, за 100 метраў ад Купалаўскага тэатра. Вы напісалі ўсяго дзве п’есы, і адна з іх – камедыя “Паехалі!” – у 1996 годзе ішла ў тым самым Купалаўскім. Як вам удалося прабіцца на самую прэстыжную сцэну краіны?

– Я не прабіваўся, усё сталася выпадкова, нават міма маёй волі. У рэжысёра Андрэя Андросіка ўзнікла праблема з пастаноўкай нейкага спектакля. Тэрмінова патрэбна была п’еса. І філосаф Кім Хадзееў, з якім мы тады сябравалі, параіў Андрэю звярнуцца “да геніяльнага Колькі Захаранкі” (у Кіма ўсе сябры былі “геніяльныя”). Прыехалі да мяне ў Швабы, угаварылі – цэйтнот жа! Ну, чыстая авантура. Але мне неяк удалося напісаць тую камедыю... Што тычыцца Ніла Сымонавіча. Помніцца, у далёкім 1986 годзе ў Віцебску, у кабінеце галоўнага рэжысёра Коласаўскага тэатра Валерыя Мазынскага я пабачыў на стале п’есу Гілевіча. О, думаю, у самога Ніла Сымонавіча хаджу ў калегах! Я яму здаваў экзамен па беларускім фальклоры ў БДУ...

– Думаю, ён ганарыўся б такім вучнем.

– У Гілевіча такіх вучняў – хоць гаць гаці ды па галовах хадзі. А неяк пры сустрэчы спытаўся ў Мазынскага, чаму ён тады Гілевіча не паставіў? І вось што даслоўна адказаў Валерый: “Тую драматургію, якую даваў Ніл, мне хацелася занесці ў які-небудзь вясковы Дом культуры і пакласці там у куточку, пра што я яму вымушаны быў сказаць. Ён тады аказаўся надзіва паблажлівым і прызнаўся: ”А я і пісаў для самадзейнасці!”.Гілевіч проста вельмі хацеў, каб у яго поўным зборы твораў была прадстаўлена і драматургія, як у Караткевіча”.

– А што вам запомнілася з часоў таго кароткага супрацоўніцтва з купалаўцамі?

– Успамінаецца, напрыклад, Генадзь Аўсяннікаў, які выконваў галоўную ролю ў маёй п’есе. Дзейства адбывалася на дашчаным памосце, узнятым над сцэнай прыкладна на паўметра. А яшчэ той прысцэнак па маёй дурной прыхамаці нахілілі градусаў на 15 у бок залы. І вось на гэтым “касагоры”немалады ўжо народны артыст Аўсяннікаў болей за гадзіну прамаўляў маналогі, скакаў полечку і спяваў прыпеўкі! Я тады ўпершыню зразумеў, што значыць сапраўдны артыст. І ніхто з артыстаў не наракаў на нязручнасць. Бо мастацкая задумка ў тэатры – гэта святое! Помніцца, уразіла таксама, як артысты, сабраўшыся па-за сцэнай, ва ўсю “палівалі” нейкага рэжысёра ці драматурга. Можа,з-за гэтага самі тое месца каля кулісаў называлі “брахалаўкай” *(смяецца)*.

– А чаму камедыя “Паехалі!” пратрымалася ў рэпертуары ўсяго некалькі сезонаў?

– Нехта ўбачыў там пэўныя алюзіі. Хоць я ў п’есе не меў на ўвазе нічога “крамольнага”, рэжысёр напрыдумляў розных “намёкаў”. Паставіў на сцэне вусатую скульптуру, да якой гераіня артысткі Наталлі Качатковай непаважліва адносілася. А потым на падмосткі (мастак Барыс Герлаван зрабіў фантастычна-прыгожыя дэкарацыі) з прыцемкаў выходзілі кабеты і ва ўнісон стагналі: “Ба-а-цька, ро-о-дны, калі?!”.Тады яшчэ на тэатральнай сцэне дапускаліся пэўныя вольнасці, можна было дурэць патроху. І ўсё ж спектакль сталі ўсё радзей ставіць у рэпертуарную сетку, а потым ціхенька знялі.

– Як вы ўспрынялі падзеі ў Купалаўскім ў 2020 годзе?

– Як бяду, як трагедыю. Магчыма, непазбежную, магчыма, неабачліва разыграную, але трагедыю, і зусім не аптымістычную. Намоленыя сцены пакінулі творчыя людзі, аб’яднаныя традыцыяй, сваёй прыналежнасцю менавіта да *гэтага* тэатра. Што гэта, калі не бяда? Гледачы іх любілі за талент – кожнага паасобку, але і ўсіх разам – менавіта як купалаўцаў.Дзякуй Богу, што яны пакуль не разбегліся, не згубілі творчага адзінства, робяць пастаноўкі, ды ўсё ж... Дакладна ведаю, што большасць купалаўцаў, якія сышлі, балюча настальгуюць менавіта *па будынку*.

– А як ставіцеся да цяперашняга тэатра?

– Я не быў на яго спектаклях. Што пэўнага можна сказаць пра яшчэ няпэўную з’яву? Відавочна, гэты тэатр на стадыі станаўлення, творчага і кадравага ўладкавання. Чытаю шмат крытыкі ў яго адрас, у тым ліку ад людзей, якім давяраю. Але і пабойваюся падпасці пад уплыў дробязнай зларадснасці. Хочацца верыць, што будзе як у той прыказцы: на жывой касці мясу – нарасці. Абы яна была жывая, тая костка.

– У выдатнага нашага празаіка Івана Пташнікава (між іншым, ён таксама чалавек лагойскі) ёсць апавяданне “Пагоня” – пра лася, якога даганяюць ваўкі. Там усё з такім веданнем выкладзена, быццам Іван Мікалаевіч у мінулым жыцці ласём быў. У вас ёсць надзвычай шчымлівыя вершы пра коней, напісаныя (увага!) ад іх імя. Як вам удаецца так пераўвасабляцца?

– Здаецца, ніякіх асаблівых высілкаў над сабой не рабіў... У гэтым сэнсе цікава паназіраць за дзецьмі: яны з сабакамі, з катамі размаўляюць на роўных – натуральна, свабодна, з любоўю. Мяркую, многія людзі ад нараджэння схільныя да “чалавечага” паразумення з братамі нашымі меншымі.

– У кнігу “Такі вецер, такі вецер” увайшло і некалькі апавяданняў на васілевіцкай трасянцы (Гомельскі рэгіён). Уяўляю, што пачалося б у беларускай літаратуры, калі б нашы пісьменнікі пісалі кожны на сваім дыялекце – Васіль Быкаў на віцебскім, Аляксей Карпюк – на гродзенскім, Ніна Мацяш – на палескім… На мой погляд, трасянка – гэта такі сабе траянскі конь русіфікацыі. Навошта цягнуць яе ў літаратуру?

– Няхай сабе і конь. Упэўнены, названыя вамі пісьменнікі ўз’ехалі б на беларускі Парнас і на такім кані. Але ваша праўда – што потым? Што сталася б з беларускай *нацыянальнай* літаратурай? Так, згодны, моўны “сепаратызм” непажаданы ў нацыянальнай літаратуры. І ўсё ж трасянка, пагадзіцеся, – рэальны факт нашага жыцця. І што было б, калі б літаратурныя героі, скажам, Івана Мележа, загаварылі на літаратурна ўнармаванай мове? Напрыклад, проза майго земляка з Васілевіч Івана Навуменкі значна пацярпела ад такой моўнай уніфікацыі. Васілёўцы чыталі Навуменку, захоплена пазнавалі свае ваколіцы, а сябе – не пазнавалі.

– Мяркуючы па “Фэйсбуку”ваш самы блізкі сябра – паэт Пятро Кошаль (родам са Случчыны, жыве ў Маскве). Масквічы і так фанабэрыстыя, а Кошаль яшчэ і зяць былога першага сакратара ЦК КПБ Слюнькова. На вашай дружбе гэта неяк адбівалася?

– Яшчэ як! Пецечка прыязджаў у Мінск, і мы маглі не хавацца ад міліцыі з бутэлькай “чарніла” ў якім-небудзь скверыку, а чыннаспакойна заходзілі ў кавярню на праспекце – сябра частаваў! Помню візіт Андропава ў Мінск. Я, Кошаль і Кім Хадзееў стаялі на рагу плошчы Якуба Коласа і праспекта. І раптам з-за філармоніі выехаў картэж чорных урадавых машын і скіраваўся ў наш бок. Бачу, нешта Пеця занепакоіўся і схаваўся за маю спіну. Я азірнуўся: чаго ты? “Стой на месцы!”, – просіць. І тут да мяне дайшло: ад Слюнькова схаваўся! Чаго ты баішся, кажу, хто цябе сярод прахожых убачыць? “Не сумнявайся, Коля, *яны* ўсё бачаць”. Так што я быў непасрэдным удзельнікам гістарычнага эпізода. Не, Кошаль не фанабэрысты, ён смешны і абаяльны паэт.

– Ведаю, што ў вас двое дзяцей – сын і дачка. Калі не памыляюся, яны вам і з выданнем кнігі дапамаглі. А да бацькі ў родную вёску наведацца не забываюць?

– Не забываюць. Наташа (яна працуе галоўным рэдактарам часопіса “Роднае слова”) улетку іградкі садзіць – на палове соткі *(смяецца)*. Сын Павел – галоўны гукарэжысёр у тэатры.А кнігу паспрыяў выдаць мой сябар, цяпер маскоўскі бізнесмен Леў Гендэлеў. Сам мяне знайшоў і паспрыяў. Ну і дзеці ўбаку не стаялі, асабліва Наташа. Я сам і пальцам не варухнуў бы.

– Дзякуй вам за гутарку, самаіранічны аптыміст з вёскі Швабы”!

– Ну, аптымізм у мяне ад нараджэння, гэтага на адымеш. А самаіронія? Цяперашні час сам яе патрабуе. Просіць і ўмольвае: людцы добрыя, не будзьце панылымі, ратуйцеся посмешкай над сабой цяпер. То, можа, пазней не прыйдзецца над сабой горка плакаць...

Міхась СКОБЛА.

На фота: 1. Мікола Захаранка.
2. Дома. Свая хатка – як родная матка...
3. З Кімам Хадзеевым у лагойскім лесе. 1994 год.

НОВОСТИ ГЕРМАНИИ

Глава МИД Германии посетила Харьков с необъявленным визитом

Министр иностранных дел Германии Анналена Бербок совершила необъявленный визит в Харьков. Ее сопровождал министр иностранных дел Украины Дмитрий Кулеба. Визит держался в секрете из соображений безопасности.

Анналена Бербок стала первым членом Кабинета министров Германии, посетившим восточную Украину после начала войны, отмечает Stuttgarter Nachrichten. Во время визита министр пообещала больше оружия, а также «конкретные предложения», чтобы помочь вступлению страны в Евросоюз.

«Мы, как правительство, хотим сделать Украине очень конкретные предложения, чтобы добиться прогресса в укреплении верховенства закона, независимых институтов и борьбе с коррупцией, а также в приведении в соответствие со стандартами ЕС», – заявила она.

После того как стало известно, что США и Германия поставят Украине 50 БМП Bradley и 40 БМП Marder, а Франция – легкие колесные танки AMX-10 RC, в НАТО и ЕС активизировалась дискуссия о возможности передачи Киеву еще и тяжелых боевых танков западного образца. Сейчас речь идет прежде всего о немецких Leopard 2, стоящих на вооружении Германии и еще нескольких европейских стран.

Получить гражданство будет проще

Проект нового Закона о гражданстве, подготовленный Федеральным министерством внутренних дел, предусматривает ряд изменений.

Проект смягчает требования к изучению немецкого языка для определенных групп населения (как правило, это является обязательным условием для натурализации). Кроме того, будет сокращен минимальный срок проживания в ФРГ, необходимый на момент подачи заявления.

Так, в проекте закона, имеющемся в распоряжении Deutsche Presse–Agentur, говорится о том, что упрощение языковых требований и обязанность сдавать тест на натурализацию должны быть отменены для всех иностранцев, достигших 67 лет. Это своего рода дань уважения жизненным достижениям так называемого «поколения гастарбайтеров», вынужденного проходить самостоятельно всю процедуру адаптации в стране. Тогда еще не было ни языковых курсов, ни каких–либо других предложений по интеграции.

Однако данными льготами имеют право воспользоваться не только пожилые люди, приехавшие в Германию по договору найма, но и все представители этой возрастной группы.

Что касается подтверждения уровня владения языком, предусмотрено облегчение требований для молодых заявителей на натурализацию. В исключительных и официально подтвержденных случаях – например, в связи с необходимостью ухода за членом семьи – будет достаточно того, чтобы соответствующее лицо могло устно общаться на немецком языке в повседневной жизни.

Кроме того, проект в целом предусматривает возможность натурализации после пяти лет законного постоянного проживания в Германии – ранее этот срок составлял восемь лет.

Срок законного обычного проживания одного из родителей, необходимый для получения ребенком иностранных родителей немецкого гражданства по факту рождения в Германии, также будет сокращен с восьми до пяти лет.

Иностранные специалисты получат «карту возможностей»

Более простое признание квалификации и новая «карта возможностей» – так федеральное правительство Германии планирует привлечь больше работников из–за рубежа. Проект нового закона об иммиграции квалифицированной рабочей силы уже готов.

Для лиц, имеющих иностранную профессиональную квалификацию не менее двух лет и ищущих работу, планируется ввести «карту возможностей", основанную на системе баллов. Критерии отбора: знание языка, опыт работы, возраст и связь с Германией.

Среди прочего, любой человек из страны, не входящей в ЕС, сможет получить эту карту, если наберет не менее шести баллов по новой системе начисления. Четыре балла будут присваиваться при наличии определенной профессиональной квалификации. Хорошее знание немецкого языка или как минимум три года соответствующего профессионального опыта могут принести три балла.

Только достаточное знание немецкого языка или только два года соответствующего профессионального опыта или возраст до 35 лет равняются двум баллам каждый. Согласно планам, в будущем будет начисляться один балл, если кто–то легально находится в Германии не менее шести месяцев.

Изменения призваны дать возможность десяткам тысяч людей из стран, не входящих в ЕС, ежегодно выходить на немецкий рынок труда, что явится средством противодействия нехватке квалифицированных работников во многих отраслях.

Климатические активисты уничтожили во Франкфурте 14 автомобилей

Автосалон «Hessengarage» подвергся нападению климатических активистов, выступающих в защиту Фехенхаймского леса.

По имеющейся информации, они разбили витрины и уничтожили 14 автомобилей. Некоторые автомобили, заказанные клиентами, полностью непригодны; поэтому их придётся заменить. Нанесенный ущерб оценивается в 300 тысяч евро.

Активисты подтвердили на левом интернет-портале Indymedia свою ответственность за акцию в автосалоне. Они написали, что разгромили «шикарные автомобили» и витрины «Hessengarage» во Франкфурте-Ридервальде, при этом пытались нанести как можно больше повреждений.

Хотя в сообщении говорится о автомобилях класса «люкс», но повреждены на самом деле автомобили Ford и Mazda.

БЫЛО...

Трагическая неделя,
или История о том, как закончилась попытка мобилизации в Барселоне

Летом 1909 года испанское правительство начало военную кампанию в Марокко. Дела у армии королевства шли не совсем по плану, мятежные берберы нанесли несколько серьезных ударов, и в итоге для их подавления было решено привлечь резервистов из Каталонии. Большинство из них были простыми рабочими с семьями и детьми, и смерть в далёких африканских краях во славу родины и короля в их планы совсем не входила. В Каталонии начинаются протесты против мобилизации, войны и в поддержку независимости Марокко.

Ситуация серьёзно усугубляется после того, как приходят новости о гибели в Марокко первых 300 резервистов. 26 июля начинается организованная анархо-синдикалистскими организациями волна забастовок и протестов по всей Каталонии. Попытки подавить протесты рабочих силами полиции дали обратный результат: в Барселоне разгорелась настоящая уличная война. В городе вводится военное положение, протестующие строят сотни баррикад, вводятся войска.

Интересный эпизод – отказ солдат барселонского гарнизона стрелять в протестующих рабочих. Правительству приходится привозить в Барселону отряды из других частей Испании, которые мотивируют к действию рассказами от том, что в Каталонии идёт сепаратистский бунт.

В первые же дни восстание приняло откровенно антиклерикальный характер. Католическая церковь воспринимается как пособник правительства, и восставшие сжигают в Барселоне около 50 церквей, монастырей и приходских школ.

В результате ожесточенных пятидневных уличных боев в Барселоне, регулярные войска потеряли 9 человек убитыми и 124 ранеными. Повстанцы же потеряли более 100 человек убитыми и более 200 ранеными. Были проведены массовые аресты и казни: около 1700 человек были арестованы за участие в восстании, 5 человек приговорены к смерти и казнены, 59 приговорены к пожизненному заключению.

Трагическая неделя заканчивается поражением анархистов, но приводит к смене правительства в Испании (к власти приходят либералы), и становится началом знаменитой анархо-синдикалистской организации CNT (Национальная конфедерация труда), сыгравшей позднее очень важную роль в гражданской войне 1936-38 годов.

После событий Трагической недели у Барселоны появляется кличка La rosa del foc – «огненная роза».

Павел КИРИЛЕНОК.

РЕКОРД!

До -73 градусов мороза опускалась температура в Красноярском крае

Температурный рекорд Северного полушария побит в Красноярском крае, сообщили на минувшей неделе российские СМИ.

В поселке Ессей столбики термометров опускались до отметки -73 градуса. Показатели ниже на планете фиксировали только в Антарктике.

Днем 12 января потеплело до минус 66. Аномальные холода, по сообщению Росгидромета, аномальные холода наблюдались в Якутии, Иркутской области, а также на Урале.

СРАВНИМ!

В Казахстане амнистируют, в Беларуси сажают в тюрьмы

В Беларуси не прекращаются аресты и суды над участниками протестов, вызванных массовыми фальсификациями на президентских выборах 2020 года. Прошло более двух лет, а ситуация никак не может успокоиться. А что происходит в Казахстане, где этот год начался с кровавого бунта, в ходе которого погибло 238 человек, и для урегулирования ситуации даже потребовалось введение войск ОДКБ?

В Алматы открыт мемориал жертвам январских событий «Тагзым». В церемонии принял участие президент Казахстана.

Мемориал построен на месте, которое было эпицентром трагических событий, – Площади Республики. Он представляет собой многоступенчатый архитектурный комплекс. Памятник разделён на четыре эмоционально-архитектурные зоны разных цветов: светло-серая отождествляется с преодолением, чёрная демонстрирует январские события с их хаосом и страхом, серая – символ жертв и пролитой крови, человеческих потерь, белая – стремление к стабильности и процветанию.

В каждой из зон установлены камни и стелы с высказываниями выдающихся представителей казахского народа.

Касым-Жомарт Токаев подчеркнул, что нужно помнить о тех событиях, поэтому он поручил увековечить память о жертвах событий и возвести мемориал.

«Многочисленные участники беспорядков, которые поддались ложным призывам, но при этом не совершили тяжких преступлений, согласно моему указу были амнистированы», – заявил он.

180 материалов досудебного расследования были прекращены за отсутствием состава.

Прокуроры также работают над делами о превышении власти военнослужащими в период режима ЧП и АТО. В сентябре был приговорён к 8 годам лишения свободы солдат, выстреливший в мужчину, в июле пятеро военных были признаны подозреваемыми по делу о смерти человека, в августе военный был признан подозреваемым в смерти женщины.

За применение пыток подозреваемыми признаны 29 сотрудников правоохранительных и специальных органов.

Всего осудили 1249 человек. В основном за кражи, похищения оружия и участие в беспорядках. Реальные сроки лишения свободы получили 160 человек. Остальным были назначены более мягкие меры наказания.

Алина ГЛИНСКАЯ.

Ірына ГЕРАСІМОВІЧ:

«Трэба ўжо практычна прасіць прабачэння за свой беларускі пашпарт»

*Пасля 2020 года многіх беларусаў раскідала па розных кутках свету. Вядомая перакладчыца **Ірына Герасімовіч** апынулася ў Швейцарыі. Яна не з'язджала з Беларусі, яна проста не вярнулася.*

Са Швейцарыяй, куды Ірына Герасімовіч трапіла ў маі 2021 года ў выніку чарады выпадковых невыпадковасцяў, яе звязвае многае: яна пераклала на беларускую мову кнігі многіх сучасных нямецкамоўных швейцарскіх пісьменнікаў, уключаючы Лукаса Берфуса, Ільму Ракузу, Ёнаса Люшэра, Франца Холера, Брыгіту Шэр і іншых.

Актыўна каментуючы разгромленую беларускую рэвалюцыю пасля прэзідэнцкіх выбараў 2020 года для нямецкамоўных СМІ, яна разумела, што можа трапіць у поле ўвагі сілавых структур. Але нягледзячы на гэтыя засцярогі, больш важным для Ірыны было, каб пра тое, што адбываецца ў Беларусі, ведалі ў свеце.

У другі год пандэміі яна прыехала на паўтара месяца ў дом перакладчыкаў Ларэн, (размешчаная пад Цюрыхам рэзідэнцыя, у якой прафесійныя літаратурныя перакладчыкі з усяго свету могуць правесці некалькі тыдняў, засяродзіўшыся на ўласным праекце) і збіралася вяртацца назад. Але за гэты час беларускія ўлады прычыніліся да пасадкі самалёта з журналістам Раманам Пратасевічам на борце, актывізавалі суды і арышты, пачуццё небяспекі ўзмацнілася. Дзякуючы падтрымцы супрацоўнікаў Ларэна, Ірына змагла наладзіць кантакты з аддзяленнем славістыкі Цюрыхскага ўніверсітэта, дзе цяпер выкладае і займаецца даследчым праектам, і вырашыла пакуль у Беларусь не вяртацца…

Інтэрв'ю з Ірынай Герасімовіч надрукавала адна са швейцарскіх газет, але яно будзе карыснае і беларусам. Як нам падаецца, тых, хто ўмее думаць, яно прымусіць задумацца пра многае.

– Ірына, што вы зараз выкладаеце?

– Гэта сумесны праект аддзялення славістыкі Цюрыхскага ўніверсітэта і перакладчыцкага дома Ларэн – Калоквіум па беларускай культуры і мове, дзе мы злучаем некалькі кірункаў. Перш за ўсё, гэта перакладчыцкая група, якую я вяду разам са славісткай Нінай Велер, і дзе над канкрэтнымі тэкстамі сумесна працуюць беларускія і нямецкамоўныя перакладчыкі.

Акрамя таго, гэта моўная група, дзе мы з маім калегам Дзмітрыем Клечкам праз пэўныя канцэпты ўводзім людзей у дыскурс вакол беларускай культуры, мовы і літаратуры. Напрыклад, «тутэйшыя» *(гэтым словам, якое ў даслоўным перакладзе з беларускай азначае «мясцовыя», называлі сябе беларусы ў канцы XIX – пачатку XX стагоддзяў. –* **Заўв.**) – цэнтральны канцэпт для беларускай культуры, але ён невядомы ў нямецкамоўнай прасторы. Або такія нашы ключавыя моўныя фенамены, як «трасянка», «наркамаўка», «тарашкевіца»… Мы разглядаем гэта са студэнтамі і вольнаслухачамі. Да нас могуць прыйсці ўсе, каму гэта цікава, але ў асноўным, гэта славісты.

У нас ёсць і публічныя мерапрыемствы, куды запрашаем пераважна беларускіх лектараў, напрыклад, Артура Клінава або Ганну Севярынец. Атрымалася комплексная і шматпланавая праграма, і я вельмі спадзяюся, што мы працягнем гэты праект.

– Што гэтыя студэнты ведаюць пра Беларусь?

– Па-рознаму. Але не так шмат. Некаторыя кажуць, што Беларусь за апошнія гады стала больш бачнай у свеце, але я так не лічу.

– То бок Беларусь не сталі лепш разумець?

– Не, хоць ствараецца такая ілюзія, таму што краіна была нейкі час на парадку дня. Я таксама вельмі на гэта спадзявалася, проста таму, што непрыемна быць з нейкай прасторы, наконт якой ты пастаянна вымушана пачынаць размову з абсалютна базавых рэчаў. Напрыклад, што беларуская мова – гэта не рускі язык. Прычым, тлумачыць гэта трэба нават людзям, якія займаюцца Усходняй Еўропай.

Але ў чым самая вялікая праблема ўсіх размоў аб Беларусі? Монатэматычнасць. У кожны перыяд ёсць толькі адна тэма, якую звязваюць з нашай краінай. Раней гэта была дыктатура, потым – рэвалюцыя і «жанчыны ў белым», а цяпер – вайна і роля суагрэсара. Прычым думаць адначасова і пра пратэсты, і пра вайну аказваецца занадта складаным.

Вельмі многія ўжо крыху забыліся, што беларусы беглі ад рэпрэсій. А цяпер нас запытваюць: «Чаму вы не змагаецеся?» Трэба ўжо практычна прасіць прабачэння за свой беларускі пашпарт. Гэта вельмі і вельмі сумна.

Я разумею, што немагчыма трымаць у галаве ўсё, але не думаць пра Беларусь як пра неад'емную частку агульнаеўрапейскай прасторы – гэта тупік. Гэта значыць, што мы будзем вяртацца да адных і тых жа тэматычных вузлоў.

– У эсэ на швейцарскім сайце Republik вы напісалі пра тое, што цяпер многія думаюць клішэ і абагульненнямі: руския – гэта ворагі, як быццам сярод іх няма апазіцыі, а беларусы – саўдзельнікі, хоць многія не падтрымліваюць вайну. А як наогул можна гэтаму супрацьстаяць? Няўжо ў кожнай размове тлумачыць?

– Баюся, што так.

– Займацца «асветніцтвам»?

– Я асцярожнічаю з гэтым словам, таму што яно ўсталёўвае нейкую іерархію: калі я некага адукоўваю, то ведаю, як трэба. А я не ведаю. Хутчэй, патрэбна сумесная праца.

Вось вы задалі гэта пытанне, і ў мяне з'явіўся візуальны вобраз: людзі працуюць у забоі, здымаюць пласты ў шахце і потым глядзяць, што ў гэтых пластах адбываецца. Мне здаецца, мы ўсе павінны адправіцца ў гэтую шахту святла. Прынамсі, тыя людзі, якія займаюцца сэнсамі і словамі, павінны сысці з асветніцкіх пазіцый і спусціцца ў шахту, дзе вельмі цёмна і дзе вельмі складана трымаць у руках адбойны малаток. Але аддзяляць, аддзяляць, аддзяляць… З аднаго боку, гэта цяжкая праца, з другога, яна вельмі чалавечая – калі выказаць здагадку, што эвалюцыя зацікаўлена ў тым, каб людзі развівалі мозг, інтэлект і эмацыйныя здольнасці.

Без умення адрозніваць мы спадаем у архаіку. Вайна народаў – гэта вельмі архаічная рэч, як і рэжым Пуціна, і «вялікі рускі свет», і іерархічны патрыярхат. Няма адчування, што ў гэтага ёсць будучыня.

– Непрагрэсіўна?

– Так. І калі мы пачынаем у гэтай жа сістэме думаць, то мы працуем на яе. Але пры гэтым я не ведаю, як трэба: гэта блуканне, спроба не выходзіць з забою. І, дарэчы, вельмі перакладчыцкая пазіцыя. Таму што калі ты бярэш тэкст у рукі і пачынаеш паволі, радок за радком і слова за словам яго апрацоўваць, то адкрываюцца нечаканыя рэчы. Гэта вельмі складана, матэрыял супраціўляецца, мова не кладзецца. Здаецца, што ты ўжо ўсё «перакапаў», а не тое. Тэксту трэба «адлянжацца». Калі хочаце, гэта ўрок пакоры, калі ты разумееш, што не можаш узмахнуць рукой і атрымаць цудоўны тэкст на іншай мове. Не! Трэба сесці і працаваць, працаваць. І толькі з пэўным лікам перакладзеных кніг узнікае адчуванне, што, напэўна, у канцы нешта атрымаецца – неідэальнае, але гэта будзе рэальная кніга. Магчыма, калі ты атрымаеш яе з друку, то, перш за ўсё, убачыш памылкі. Але гэта будзе кніга, якую будуць чытаць іншыя людзі.

Гэтак жа і з нашай рэальнасцю. Калі цяпер працягваць гэта ўсё апрацоўваць, то мы выйдзем з гэтага тунэля. Магчыма, каб ацаніць маштаб катастрофы, нам трэба выпрабаваць і адчай, і бяссілле.

Дарэчы, уся добрая літаратура і мастацтва – пра тое, што ты адпраўляешся на тыя тэрыторыі, дзе вельмі страшна, цяжка і няма ніякіх гарантый. Шмат гадоў таму я вывела для сябе вызначэнне добрага мастацтва: гэта калі я бачу, што мастак або аўтар рызыкаваў, бачу, дзе яму было страшна і дзе ў яго магло не атрымацца. Хаця часта бывае добра зробленая і запатрабаваная на рынку літаратура, якая нічым не рызыкуе.

Але цяпер я хачу вярнуцца да думкі аб архаічнасці вайны. Ва Украіне паміраюць людзі, таму што яны належаць да пэўнай нацыі. Іншымі словамі, людзі сядзяць пад бомбамі, бо яны – украінцы. Натуральна, яны на гэта адказваюць, асацыюючы сябе са сваёй краінай. І тым не менш адважуся выказаць думку, што не вельмі прадуктыўна думаць пра гэтую вайну як пра вайну народаў. Нягледзячы на тое, што расійская прастора вельмі праблематычная, як мы бачым, нават ліберальная інтэлігенцыя выклікае масу пытанняў, лінія супрацьстаяння ўсё роўна праходзіць не паміж народамі, а паміж рознымі каштоўнаснымі канцэпцыямі.

– У сваім эсэ вы кажаце пра тое, што пратэсты ў Беларусі, апазіцыйны рух у Расіі і супраціў ва Украіне – рэчы аднаго парадку. Гэта вельмі сугучна з рашэннем Нобелеўскага камітэта прысудзіць прэмію міру праваабаронцам з гэтых трох краін.

– Так, я была вельмі рада такому рашэнню. Хаця ведаю і крытыку, маўляў, зноў мы – брацкія краіны.

Так склалася, што мы з адной гістарычнай прасторы выходзім вельмі рознымі шляхамі.

Так склалася, што была вялікая Расійская імперыя, якая стагоддзямі падмінала пад сябе іншыя тэрыторыі. І мы сёння не можам рабіць выгляд, што гэтага не было.

Мы выходзім з гэтага па-рознаму, аднак, выходзім з аднаго. І мне было вельмі сумна, калі з украінскага боку гучалі заўвагі, што прэмію далі краінам-агрэсарам. То бок Алесь Бяляцкі, чалавек абсалютна недатыкальны ў плане свайго маральнага аўтарытэту, не спыніў вайну, і таму, знаходзячыся цяпер у турме, ён – прадстаўнік краіны агрэсара?.. Гэта вельмі далёка ад разумення беларускай сітуацыі.

Расійскі «Мемарыял», вядома, таксама абсалютна заслужана атрымаў Нобелеўскую прэмію.

Падзел па франтах для мяне ідзе ў плоскасці каштоўнасцяў. Натуральна, усе тры лаўрэаты на светлым баку. І рашэнне Нобелеўскага камітэта падтрымала гэтую «оптыку», якая можа спатрэбіцца ў будучыні. Калі яно ў нас наогул ёсць.

– Чалавек у складаных абставінах – распаўсюджаны літаратурны сюжэт. Ці ёсць у вас літаратурны герой, у якога нам цяпер можна нечаму павучыцца?

– Літаратура – гэта хутчэй пра навык быць чалавекам, уменне перажываць бездань і не пазбягаць яе. Яшчэ з часоў беларускіх пратэстаў для мяне камертонам стала Тоні Морысан, амерыканская пісьменніца і лаўрэатка Нобелеўскай прэміі. І часам, калі бывае складана, я думаю, як бы гэтую гісторыю распавяла яна.

Тоні Морысан выступала супраць расізму, але рабіла гэта без клішэ, распавядаючы гісторыі ўніверсальнага парадку. Што агульнага ў гісторыі рабства і беларускіх пратэстаў? Вельмі шмат. Таму што гэта пра годнасць, пра сваё месца, пра тое, хто прымае рашэнні наконт твайго жыцця. Дзе знаходзіцца прорва? Дзе рыса? Як прайсці каля яе? Як захаваць, напэўна, нават не вернасць сабе, а нейкую сувязь з сабой?

(Заканчэнне на 7-й стар.)

Народная Воля
http://www.nv-online.info
17 СТУДЗЕНЯ 2023 г.

(Заканчэнне. Пачатак на 6-й стар.)

Ханна Арэнт (*нямецка-амерыканскі філосаф, палітычны тэарэтык і гісторык, заснавальніца тэорыі таталітарызму.* – **Заўв.**), напрыклад, у сваім эсэ аб асабістай адказнасці ў дыктатуры казала, што ад подласці людзей ўтрымлівае звычка размаўляць з сабой. Таму што справа не ў тым, што нехта асудзіць, а ў тым, што ты не зможаш потым наладзіць размову з сабой. Мне здаецца, што навык маўлення з сабой і ўспрымання сябе вельмі важны.

Чаму трымаюцца сістэмы тыпу пуцінскай? Таму што яны трымаюцца на адчужэнні людзей ад саміх сябе, ад чалавечнага. У велізарным космасе цябе кінулі на гэтую планету, і ты павінен тут абжывацца. А яшчэ трэба знайсці кантакт з іншымі людзьмі. Гэта няпроста. Напэўна, лягчэй пайсці і пазабіваць, таму што няма адчування сябе жывога – гэта я пра галечу, адсутнасць адукацыі і навыку шчырай размовы з самім сабой.

Ды і наша адукацыя робіць з чалавека вінцік ў сістэме, дзе ён выконвае набор функцый. А адукацыя ў трохі рамантычным сэнсе менавіта прасвятляе: калі ты «паліруешся» аб думкі іншых людзей, і набываеш форму, ўзаемадзейнічаючы з іншымі прасторамі.

У мяне ўсё часцей і часцей узнікае адчуванне, што мы, напрыклад, у Швейцарыі ці Беларусі, жывем у вельмі розных рэальнасцях. Прывяду прыклад. У мяне ёсць адзін вельмі добры швейцарскі прыяцель, які выдатна ведае аб тым, што адбываецца ў Беларусі. Але калі я пераязджала, пражыўшы год у непрыстасаваным для пастаяннага пражывання пакоі перакладчыцкай рэзідэнцыі, і сказала яму, што мне трэба хаця б мінімальна ўладкаваць кватэру, ён адказаў у тым сэнсе, што ўсе мы хочам выбудаваць сваё мяшчанскае жыццё. Так, застаўшыся спантанна ў Швейцарыі з адным чамаданам, я, зразумела, што «імкнулася» менавіта да «мяшчанскага жыцця»…

Па такіх маленькіх рэмарках я разумею, што мы жывем у розных рэальнасцях.

Але калі вярнуцца да думкі, што эвалюцыя тэарэтычна зацікаўлена ў тым, каб людзі развівалі мозг, то, сутыкнуўшыся з чымсьці новым, ты павінен з гэтым ўзаемадзейнічаць. Ад гэтага мы становімся іншымі, становімся больш складанымі. Мне наогул падабаюцца складаныя людзі.

– У якім сэнсе «іншымі»?

– Ты нешта бярэш ад свайго візаві і становішся іншым.

Калі я перакладаю аўтара, то мая ўнутраная тэрыторыя як быццам становіцца большай.

Ведаеце, існуе геніяльная канцэпцыя Ігната Абдзіраловіча (*беларускі філосаф, паэт, публіцыст пачатку XX стагоддзя.* – **Заўв.**). У сваім эсэ «Адвечным шляхам» (у ім аўтар піша, што Беларусь знаходзіцца паміж Захадам і Усходам – краіна з адсутнасцю контураў, – **Заўв.**) ён прапануе канцэпцыю «ліючаяся форма» – тое, што змяняецца, але застаецца.

Мне здаецца, што мы вельмі прывыклі да статычных формаў. Але гатоўнасць успрымаць, мяняцца і змяняць можа быць больш прадуктыўнай для будучыні.

– Гнуткасць?

– Так, але гнуткасць не значыць, што трэба прагінацца. «Ліючаяся форма» – гэта нешта з прыроды, як вада або расліна. Беларускі пратэст прымаў розныя формы, таму нездарма пра Абдзіраловіча ў гэты час сталі гаварыць усё часцей. Гэта можа быць добрай устаноўкай і для іншых прастор. Хоць і складанай, таму што калі няма кантакту з сабой, то будзе прагін, і тады ўжо ўсё роўна, наколькі ты гнуткі. Гэта хутчэй пра рост: пупышачкі і ягады не падобныя адна на адну, але ж яны – адно.

Вопыт міграцыі, які цяпер пражываюць многія беларусы, таксама будзе пра змяненне і магчымасць быць розным. Ведаеце, калі раней беларускія мастакі ці літаратары прадавалі зручны тавар «апошні дыктатар Еўропы», то цяпер, як гарачыя піражкі, разыходзяцца «рэвалюцыйныя» мастакі і пісьменнікі. Але ім трэба памятаць, што як толькі пачынаеш застываць, то гэта адразу можна адкідаць. Гэта не працуе.

Мне здаецца, лепшае, што мы можам зрабіць цяпер – гэта проста прайсці праз гэты вопыт. Калі наогул будзе такі шанец, бо ўвесь час трэба думаць, што ідзе вайна, гучаць ядзерныя пагрозы, і чыста фізічнае існаванне свету знаходзіцца пад пытаннем.

– Дарэчы, пра мастакоў і літаратараў. Апошнім часам многія задаюцца пытаннем, ці спародзіць эпоха, якую мы зараз перажываем, выдатныя мастацкія творы? Што вы пра гэта думаеце? І што можаце параіць з апошніх літаратурных твораў?

– Напэўна, скажу непапулярную рэч: я не думаю, што гэтыя пераломы спараджаюць нешта, але яны могуць нешта праявіць.

Ведаеце, мае літаратурныя перавагі не змяніліся за час рэвалюцыі. Кола маіх бліжэйшых сяброў і калегаў не памянялася. Больш за тое, мая праца – пераклад і спробы растлумачыць або зблізіць нямецкамоўную і беларускую прасторы – не памяняліся наогул. І для мяне ёсць апора ў тым, што я магу займацца адным і тым жа ў беларускай вёсцы, Цюрыху і дзе заўгодна. Хаця мая праца і набывае іншыя формы, ў аснове яна не змянілася.

Калі казаць аб літаратурных творах, то лепшую кнігу пра беларускую рэвалюцыю, на мой погляд, напісаў Артур Клінаў, з якім я сябрую ўжо два дзесяцігоддзі. «Восем дзён рэвалюцыі. Дакументальны дзённік» – лепшае тлумачэнне таго, што адбывалася.

Артур – вельмі ўважлівы назіральнік, які даўно ведае беларускую прастору. Ён не з тых, хто «прачнуўся» ў 2020 годзе. Мне наогул не падабаецца гэты зручны і газетны канцэпт: спалі, прачнуліся, апрануліся ў белае і выйшлі на вуліцы. Як быццам, нічога да гэтага не было! Гэта значыць, мы – людзі, якія дзесяцігоддзямі займаліся беларускай культурай у паўпадвальных умовах – спалі?! Усё значна складаней.

А лепшую мастацкую работу з нагоды «беларускага паўстання», на маю думку, зрабілі Антаніна Слабодчыкава і Міхаіл Гулін, таму што гэта не плакатыўна. У пераломных момантах мне не падабаецца плакатыўная праца, бо яна стварае ілюзію, быццам мы «пазаймаліся» нейкай тэмай. Але гэта не так. Калі мы ўбачылі энную колькасць бел-чырвона-белых малюнкаў, то гэта не азначае, што мы «пазаймаліся». Працытую таго ж Артура Клінава, які сказаў, што для таго, каб разабрацца ў нейкай прасторы, трэба абавязкова займацца яе супярэчнасцямі.

Што тычыцца літаратуры пра вайну ва Украіне, то на сённяшні дзень мяне вельмі кранае «Слоўнік вайны» ўкраінскага перакладчыка і паэта Астапа Слівінскага. Ён вырашыў на гэты час аддаць свой голас іншым людзям і проста збірае іх гісторыі. Гэта адкрытае збіральніцтва, дзе нічога не прыгладжваецца, і ў сваёй адкрытасці ён практычна невыносны. Але гэта тое, што нам цяпер трэба, і таму я займаюся перакладам «Слоўніка вайны» на беларускую мову.

Наогул, я б раіла глядзець не на тое, што на хвалі сённяшняга дня выходзіць на паверхню. Значна цікавей тое, што доўжыцца ўжо нейкі час – людзі, галасы, узаемадзеянне. У тым, што сёння становіцца бачным, мне не хапае гісторыі «да» і «пасля». Зразумела, што адбываецца з героем у момант гераічнага ўчынку, а што з ім адбывалася раней і пасля гэтага? Я зусім не адмаўляю існаванне героя, але гэта зноў тая сітуацыя, калі трэба адпраўляцца ў забой і пакрокава ўсё разглядаць без боязі сутыкнуцца з супярэчнасцямі. Тым больш, літаратура вучыць менавіта таму, што свет супярэчлівы.

– І апошняе пытанне: над чым вы цяпер працуеце?

– Разам з пісьменнікам Лукасам Берфусам і прафесарам, кіраўніцай Інстытута славістыкі Цюрыхскага ўніверсітэта Сільвіяй Засcе мы працуем над праектам «33 кнігі для іншай Беларусі». Мы доўга шукалі вызначэнне, для якой Беларусі мы гэта робім: іншая ў сэнсе «будучая»; іншая, гэта значыць альтэрнатыўная сучаснай уладзе; і наогул іншая ў адносінах да ўсяго.

Гэта разгалінаваны тамвыдат. Хочам падштурхнуць, перш за ўсё, нямецкамоўныя выдавецтвы выпусціць кнігі на беларускай мове, якія па розных прычынах не могуць выйсці ў Беларусі. Гаворка ідзе пра іншую счэпку прастор, таму што ў нейкі момант я заўважыла, што салідарнасць з Беларуссю ці, напрыклад, Украінай носіць дэкаратыўны характар: развесілі сцягі, падсвятлілі будынкі, і на гэтым усё скончылася. Мне захацелася даведацца, што будзе, калі праявіць канкрэтную салідарнасць. Матывацыяй стала і тое, што беларуская культурная прастора цяпер руйнуецца, і трэба выратаваць хоць нешта да лепшых часоў.

Мы хочам звярнуць увагу на сітуацыю выдаўцоў у Беларусі, выбіраем кнігі, якія будуць у шырокім сэнсе распавядаць пра краіну, як ужо згаданае вышэй эсэ «Адвечным шляхам» Ігната Абдзіраловіча. Будуць і спецыяльныя кнігі, напрыклад, гісторыя беларускай «лацінкі» або газеты «Советская Белоруссия», а таксама эксперыментальная драматургія «Бумбамліта», дзіцячыя кнігі. Выдавецтвы добра на гэта рэагуюць і з задавальненнем далучаюцца да праекту. Кнігі знаходзяцца на розных этапах гатоўнасці: ёсць тыя, што павінны былі ўжо ісці ў вёрстку, але беларускае выдавецтва зачынілі, адабраўшы ліцэнзію, і яны не выйшлі. Ёсць падрыхтаваныя спецыяльна для гэтага праекта кнігі, ў тым ліку перакладныя. Вядома, нам хацелася б, каб праект стаў дзеючай мадэллю, бо ў свеце шмат прастор, дзе кнігі не могуць быць выдадзены.

Беларуская культурная прастора фізічна сплюснулася, а ў Заходняй Еўропе яна ёсць, дык чаму ж не выкарыстоўваць яе? Гэта, зноў жа, водападзел па каштоўнасцям. І тыя, каму цікавая беларуская культура, якая знаходзіцца пад пагрозай, могуць дапамагчы.

З-ЗА КРАТАЎ

«Мяне сустрэла схуднелая фізіяномія, якая выпраменьвала энергію…»

Журналіст Андрэй Аляксандраў сустрэўся ў СІЗА з бацькам.

На мінулым тыдні споўнілася два гады з моманту затрымання мэдыяменеджара **Андрэя Аляксандрава** і яго сяброўкі (а зараз – жонкі) **Ірыны Злобінай**.

6 кастрычніка 2022 года Мінскі абласны суд пакараў Аляксандрава 14 гадамі калоніі ўзмоцненага рэжыма, Злобіну – 9 гадамі калоніі агульнага рэжыма.

6 студзеня Вярхоўны суд пакінуў прысуд абодвум палітвязням без зменаў, цяпер Андрэй і Ірына чакаюць перавод з СІЗА ў калонію.

А на днях Андрэй Аляксандраў сустрэўся ў ізалятары з бацькам…

"Мяне сустрэла стрыжаная амаль пад нуль схуднелая фізіяномія, якая, аднак, выпраменьвала энергію, – распавёў **Валерый Аляксандраў**, бацька журналіста. – *Я атрымаў зарад бадзёрасці і ўпэўненасці, хаця сам ехаў падтрымаць сына".*

У адным з апошніх лістоў на волю Андрэй Аляксандраў паведаміў, што *"гатовы да наступнага этапа і матэрыяльна, і маральна".*

"У мяне няма ніякага страху, хвалявання ці трывог, – напісаў Андрэй. – *Я ў парадку, здаровы, спакойны – і вам таго ж шчыра жадаю. Усё будзе добра. Усім сябрам і знаёмым палымяныя прывітанні і найлепшыя пажаданні…*

Пекла людзі сабе прыдумляюць самі, накручваючы сябе залішнімі перажываннямі і прыдумляючы сабе нешта.

Добрыя людзі ёсць паўсюль. А цяпер такі перыяд, што па наш бок плота іх шмат. Мне ў асноўным сустракаюцца такія".

Віктар ШПАК.

ЧУЛІ?

Змяніліся правілы адчужэння і падзелу зямельных участкаў. Што новага?

Як вядома, з 1 студзеня карэкціроўкі ў парадак адчужэння і падзелу зямельных участкаў, а таксама змяненне іх мэтавага прызначэння ўнёс новы ўказ. Ён павінен быў прывесці заканадаўства ў адпаведнасць з зацверджанай у ліпені мінулага года рэдакцыяй Кодэкса аб зямлі, якая таксама ўступіла ў сілу з пачатку года.

Апублікаваны ўказ №466 уносіць змены адразу ў некалькі нарматыўна-прававых актаў, якія такім чынам увязваюцца з новай версіяй Кодэкса аб зямлі.

Сярод новых адміністрацыйных працэдур, па якія змогуць звяртацца ў дзяржорганы фізічныя асобы, з'явіцца атрыманне дазволаў на раздзел або змяненне мэтавага прызначэння некаторых разнавіднасцей зямельных участкаў, змену віду права на ўчастак (у названых у Кодэксе выпадках), а таксама на прадастаўленне дадатковай плошчы для павелічэння або змены яго меж.

Таксама на працэдуру дзяржрэгістрацыі дагавора закладу права арэнды зямельнага ўчастка або пагаднення аб яго змене, а таксама скасавання або ўзнікнення/спынення закладу права арэнды прадугледжаны наступныя расцэнкі:

– за дзяржрэгістрацыю аднаго аб'екта – 0,5 базавай велічыні (18,5 рубля без уліку кошту зямельна-кадастравага плана зямельнага ўчастка);

– за другі і кожны наступны экзэмпляр пасведчання аб дзяржрэгістрацыі – 0,1 базавай велічыні (3,7 рубля без уліку кошту зямельна-кадастравага плана зямельнага ўчастка);

– за дзяржрэгістрацыю кожнага наступнага аб'екта ў адпаведнасці з заявай незалежна ад колькасці працэдур, згодна з пералікам – 0,1 базавай велічыні (3,7 рубля).

Акрамя таго, з 2024 года даныя аб тэрыторыях, якія знаходзяцца ў спісах незанятых участкаў і пераліках зямель для рэалізацыі інвестпраектаў, пачнуць заносіцца ў Адзіны рэестр маёмасці.

НЕРУХОМАСЦЬ

Цэны на кватэры ў гэтым годзе знізяцца?

Эксперты кажуць, што кошт нерухомасці будзе залежыць ад некалькіх фактараў.

Спецыяліст агенцтва "Паверхі фортэ" **Святлана Нікіцюк** адзначае, што ў студзені гэтага года сітуацыя на рынку нерухомасці будзе спакойная.

"Гэта святочны сямейны месяц, калі людзі занятыя падарункамі, елкамі і шчаслівымі сустрэчамі, – распавяла эксперт realt.by. – *Далей рынак павінен быць стабільным. Цяпер на рынку досыць шмат актыўных пакупнікоў, у насельніцтва ёсць грошы на руках. Падобна на тое, што такім рынак і будзе заставацца на працягу ўсяго года.*

Хоць, прызнаюся, сёння няпроста рабіць нейкія прагнозы: вялікі ўплыў на рынак аказваюць знешнепалітычныя фактары. Успомніце, якія прагнозы былі ў лютым-сакавіку 2022 года, яны былі толькі вельмі песімістычныя. Тады ніхто нават не мог выказаць здагадку, якім ударным па колькасці здзелак у выніку апынецца 2022 год: па выніках некаторых месяцаў пабітыя рэкорды за 7–10 гадоў.

Вядома, 2023 год не будзе такім рэкордным, якім апынуўся 2022 год, але і чакаць абвалу або сур'ёзнай прасадкі не варта".

Спецыяліст дадае, што цяпер ёсць магчымасць атрымаць крэдыты на нерухомасць у розных банках, "Беларусбанк" зніжае працэнтную стаўку па крэдытах, і, акрамя гэтага, з 3 студзеня з'явіўся новы крэдыт "рэфінансаванне іпатэкі", дзякуючы якому можна перакрэдытавацца на больш выгадных умовах . Усё гэта стымулюе рынак нерухомасці, па зніжаных стаўках людзі больш актыўна бяруць новыя крэдыты.

"Як і ў мінулым годзе, будуць часта сустракацца здзелкі з ланцужкамі з некалькіх кватэр, – кажа эксперт. – *Гэта, калі ўласнікі прадаюць свае кватэры і купляюць наўзамен, напрыклад, большай плошчы, а уласнікам кватэры большай плошчы таксама трэба падабраць сустрэчны варыянт і гэтак далей па ланцужку.*

Для многіх нерухомасць застаецца надзейным спосабам укладання і захавання сродкаў. І для пакупніка стабільны рынак значыць, што не варта бясконца чакаць зніжэння коштаў. Калі вы бачыце варыянт, які сапраўды падабаецца, трэба вырашаць жыллёвае пытанне.

Што тычыцца зніжэння цэнаў, то, мяркую, за год яны могуць "прасесці" не больш чым на 5–10 працэнтаў, у адпаведнасці з ростам курса долара".

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
17 СТУДЗЕНЯ 2023 г.

ПА-ЗА ГУЛЬНЕЙ

з Алесем СІВЫМ

Як Сяргей Кавальчук «загуляўся» з Расіяй

Днямі міністр спорта і турызма Беларусі **Сяргей Кавальчук**, аналізуючы эканамічныя наступствы абмежаванняў і санкцый, што былі накладзены на беларускі спорт, зрабіў, можна сказаць, сенсацыйную заяву. Гэта абсалютна новае слова ў спартыўнай галіне, бо такога ў нас, відаць, яшчэ не чулі!

“Наконт таго, наколькі эфектыўна нам удаецца прымаць новыя выклікі, лепш за ўсё скажуць лічбы, – распавёў Кавальчук часопісу Нацыянальнага алімпійскага камітэта. – *Нягледзячы на ўсе санкцыі, беларускі спорт развіваецца, мы праводзім шмат спаборніцтваў з прыцягненнем замежных спартсменаў, самі ўдзельнічаем у турнірах. Так, акцэнт змяніўся: сёння глядзім у бок краін ШАС (Шанхайскай арганізацыі супрацоўніцтва) і БРЫКС (міждзяржаўнага аб’яднання пяці краін: Бразіліі, Індыі, Расіі, КНР і ПАР). Гэтая сітуацыя нас аб’яднала, куды больш прадуктыўна сталі супрацоўнічаць з расійскай спартыўнай сістэмай, разам карэктуем планы, пераглядаем каляндары спаборніцтваў”.*

Спартыўны чыноўнік прыйшоў да высновы, што ў Расіі ўсе віды спорта знаходзяцца на больш вышэйшым узроўні, чым у сярэднім у свеце, таму *“пастаянныя выступленні, канкурэнцыя з расійскімі атлетамі, правядзенне сумесных трэніровачных збораў – гэта атрыманне вялізнай практыкі і неверагодная карысць”.*

“Калі ў 2021 годзе на спаборніцтвах у Беларусі удзельнічалі 1803 прадстаўнікі Расіі, а нашых у Расійскай Федэрацыі – 595, то ў 2022 годзе гэтыя лічбы выраслі ў некалькі разоў, – апеляваў С.Кавальчук. – *Гэта гаворыць, у тым ліку і пра тое, што ўсе базы загружаны, аб’екты інфраструктуры выкарыстоўваюцца, спаборніцтвы праходзяць.*

Расія – цудоўны плацдарм для спаборніцтваў...

І вось тут Сяргей Кавальчук плаўна пераходзіць да сваёй галоўнай высновы, да якой ён “дагрукаўся”, напэўна, за той час, пакуль беларускі спорт знаходзіцца ў міжнароднай ізаляцыі:

“Па сваёй тэрыторыі Расія ў разы большая за Еўропу. Так, там 50 дзяржаў, але ў Расіі 86 рэгіёнаў! Што мы губляем? Нічога! А вось дарагіх пералётаў у Еўропу, выдаткаў на пражываенне, зборы і харчаванне не стала, усяго гэтага ў артыкуле выдаткаў больш няма. З эканамічнага пункта гледжання – вялізны плюс!”

Брава, маэстра! Як толькі да такой бліскучай формулы эканоміі дзяржаўнага бюджэта не дадумаліся былыя міністры спорта? Пры папярэдніках Кавальчука, праўда, на Алімпіядах зборная Беларусі заваёўвала не 7 медалёў, як на апошняй у Токіа, а па дваццаць узнагарод дадому прывозіла, але гэта справа трэцяя. Галоўнае наша дасягненне зараз – *“выдаткаў на дарагія пералёты ў Еўропу, пражыванне, харчаванне і зборы”* ўжо не стала.

Праўда, тут празвінеў трывожны званочак для зборнай Беларусі па футболе, якая не адхілена ад удзелу у міжнародных спаборніцтвах і працягвае лётаць па Еўропе, пры гэтым і на “дамашнія” матчы, якія праходзяць у Сербіі. У такой сітуацыі нацыянальная футбольная каманда, можна сказаць, як белая варона, карысці ад якой практычна ніякай, а вось *“з эканамічнага пункта гледжання – вялікі мінус”*. Толькі псуе статыстыку па эканоміі дзяржаўных грошай.

Ды і наогул, нават калі беларускі спорт пазбавіцца міжнароднай блакады, варта падумаць пра высновы Кавальчука наконт таго, каб больш не лётаць на спаборніцтвы ў Еўропу. Навошта, калі ў Расіі 86 рэгіёнаў? Тым больш, і па вушах ніхто даваць асабліва не будзе за правальную работу і адсутнасць вынікаў на буйных міжнародных стартах.

Дарэчы, у мінулым месяцы ў Палацы Незалежнасці адбылася нарада па пытаннях развіцця спорта. На мерапрыемства ў тым ліку быў запрошаны і міністр спорта і турызма Сяргей Кавальчук.

“Я часам задаюся пытаннем: а што тут развіваць, у нас чаго не хапае, каб нашы каманды, нашы спартсмены выступалі на самым высокім узроўні? – запытаўся А.Лукашэнка. – *Падчас гэтай нарады я хацеў бы пачуць, чаго вам не хапае: якіх спартыўных пляцовак, збудаванняў і іншага, каб на Алімпіядзе заваёўваць 20-30 медалёў? Мы некалі столькі мелі. Калі не было наогул ніякай спартыўнай інфраструктуры”.*

Уцямнага адказу тады ад Кавальчука не пачулася. Як і абяцанняў, што згаданыя 20–30 медалёў калі-небудзь з’явяцца.

Што і казаць, ад ізаляцыі сёння пакутуюць больш за ўсё спартсмены. А чыноўнікі, тым часам, у апраўданне сваёй непрафесійнасці вынаходзяць розныя “формулы”. Яны ж тэарэтыкі, а не практыкі.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Не расшпіляй пры ўсіх штаны, калі напраўду не дурны

У Мастах маладзён схаваў пад курткай прадукты, а калі ахоўнікі прымусілі яго на касе крамы выкласці ўкрадзенае, нягоднік дастаў са штаноў і прадэманстраваў свой палавы орган.

Гэта ўжо, на жаль, не нова,
Што крадуць прадукты з крам.
Ловіць злодзеяў ахова
Пастаянна, тут і там.
З-за таго любая крама –
Быццам мытня ў нас, лічы.
Маладзён рашыў таксама
Сцібрыць нейкія харчы.
Насаваў ён шмат пакетаў
У кішэні, пад палу,
І ахоўнікі за гэта
Ледзь не вутнулі ў скулу.
Прывялі яго да касы.
– З-пад палы, з усіх кішэнь
Даставай свае запасы,
Каб не соўгалі ў каршэнь.
Б’ём не моцна мы, ды трапна…
– Вось вам гэтага ўзамен! –
Ён дастаў з прарэшка раптам
Палавы, прабачце, член.
Мову страцілі касіркі,
Перш чым злыдня мацакі
Павялі ад кас за шкіркі.
Для яго зыход які?
Атрымаў бы штраф зладзюга,
Менш рабіў бы глык і гам.
Зараз з воляй будзе туга –
Ён, выходзіць, хуліган.
Лёс паставіцца варожа,
Як пашле яго ў турму…
І ніхто даўмецць не можа:
Красці ён пайшоў чаму?
Можа, жонка маладая
Кожны дзень яго кляне,
Бо адчайна галадае?
Высвятляецца, што не.
Мо хацеў ён пахваліцца
Тым “багаццем”, што між ног,
Каб касірка-маладзіца
Прывяла на свой парог?
Не пазвала б да парога,
Бо ў красуні гэткіх – цьма!
Дый зайздроснага нічога
У яго між ног няма…
Можа, нават не ад юру
Расшпіліў свае штаны,
А без дай прычыны, здуру?
Мо наогул ён дурны?
Гэта стане нам вядома,
Спачувацьмуць злыдню ўсе,
Калі следчаму з дурдома
Ён даведку прынясе.

* * *

Пра чарговага дэбіла
Гаварылі ў нас здаўна,
Што не ўсіх дурных забіла,
Выбачайце мне, вайна.

“Вегетарыянка”

З роднай жонкай –
Не з каханкай! –
Ложак я дзялю здаўна.
Раптам вегетарыянкай
Захацела стаць яна.
Праз яе задуму гэту
Часта маю бледны від:
Парушае ўсё ж дыету,
І звярыны апетыт
(Ён, прынамсі, не жаночы)
Прачынаецца ў яе:
Мозг мой есць і ўдзень, і ўночы,
Кроў маю няшчадна п’е…

Раніца не вінавата

Любая раніца – як свята,
Як зноў народзіны, лічы.
Яна зусім не вінавата,
Што ты не выспаўся ўначы…

Дарога ў пекла

Калі не дагаджаем Богу,
У пекла трапім – і хана.
Таму прывабнаю дарогу
Туды нам робіць сатана…

Хто не п’е і не курыць?

Словы то не мае –
Аднаго чалавека:
“Хто не курыць, не п’е,
У таго іпатэка…”

НУ І НУ!

Дзіўны перформанс салідарнасці з праваабаронцай Настай Лойка

Дыпламаты пасольства Беларусі ў Варшаве такой карцінкі раней не бачылі – каб амаль голыя людзі стаялі ля варот.

А з’явіўся дзіўны перформанс не выпадкова. Нядаўна ў сецівe адна з былых арыштанак Акрэсціна расказала пра здзек з Насты Лойка, якая трапіла за краты з-за сваёй грамадзянскай актыўнасці.

«Насту аднойчы выгналі ў дворык за тое, што яна напісала скаргу на тое, што тых, хто ездзіў на працу на сметніцу, доўга трымалі ў дворыку на марозе, то-бок трымалі ў неналежных умовах. На гэта міліцыянт Цішачкін сказаў, што яна цяпер пойдзе і паглядзе сама, як гэта. Яе адправілі на 5–6 гадзін у гэты дворык. Ён прасіў потым Насту, каб яна не пісала скаргі».

Так яно было ці не так – хто ведае. Ні пацвярджэнняў, ні абвяржэнняў не было. Але ў знак салідарнасці з праваабаронцай Настай Лойка быў праведзены вось такі незвычайны перформанс перад будынкам пасольства Беларусі ў Варшаве.

ЗНАЙ НАШИХ!

«Арис» купил белорусского футболиста за полмиллиона евро

Артем Шуманский официально завершил переход в греческий клуб.

Молодой и талантливый атакующий полузащитник БАТЭ **Артем Шуманский** подписал с кипрским клубом 4-летний контракт. БАТЭ, по некоторым сведениям, получил за 18-летнего футболиста около 500 тысяч евро.

Кстати, Артем Шуманский – далеко не первый белорус на Кипре. Нашим первопроходцем на острове был экс-форвард минского «Динамо» **Александр Вяжевич.** На стыке веков он защищал цвета «Неа Саламины», с которой провел неоднозначный сезон-2000/01. Команда из Фамагусты добралась до финала Кубка страны, но при этом покинула элиту. У защитника **Дениса Полякова** все получилось куда лучше. Он впервые отправился за границу и с ходу стал чемпионом Кипра с «Апоэлом». А провел там совсем немного времени — всего полгода (вторую половину сезона-2017/18).

Похожая история и у капитана сборной **Евгения**

Яблонского. Футболист тоже впервые уехал за рубеж из БАТЭ на Кипр. Он уже год как игрок как раз «Ариса», где его одноклубником снова стал Шуманский…

А еще к этому нужно добавить, что ранее игроком «Апоэла» был не только Поляков, но и бразилец с белорусским паспортом **Ренан Брессан.** А совсем недавно «Кармиотиссу» возглавлял экс-главный тренер сборной Беларуси **Александр Хацкевич**.

На новый виток развития «Арис» вышел два года назад, когда его президентом стал бизнесмен **Владимир Федоров**. Кстати, маркетолог «Ариса» – бывший белорусский журналист **Алексей Дозорцев**.

Остается добавить, что состав «Ариса» достаточно интернациональный – здесь выступают футболисты из 17 стран, не считая Кипра и Беларуси. Это игроки из Бразилии, Алжира, Камеруна, Ганы, Буркина-Фасо, Швеции, Габона, Англии, Польши, Австрии, Испании, Франции, Болгарии, Сенегала, ЮАР, России и Словакии.

Адрас рэдакцыі: 220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 326-68-71
Рэкламны аддзел (017) 363-66-04
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-onlir (017) 363-66-04

Заснавальнік, выдавец і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Паколькі ў рэдакцыі няма магчымасці рэцэнзаваць і вяртаць нявыкарыстаныя матэрыялы, яна пакідае права ўступаць у перапіску за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.).